

Nyissátok meg előttem az igazság kapuit,
hogymenjen rajtuk, és
dicsérjem az Urat!

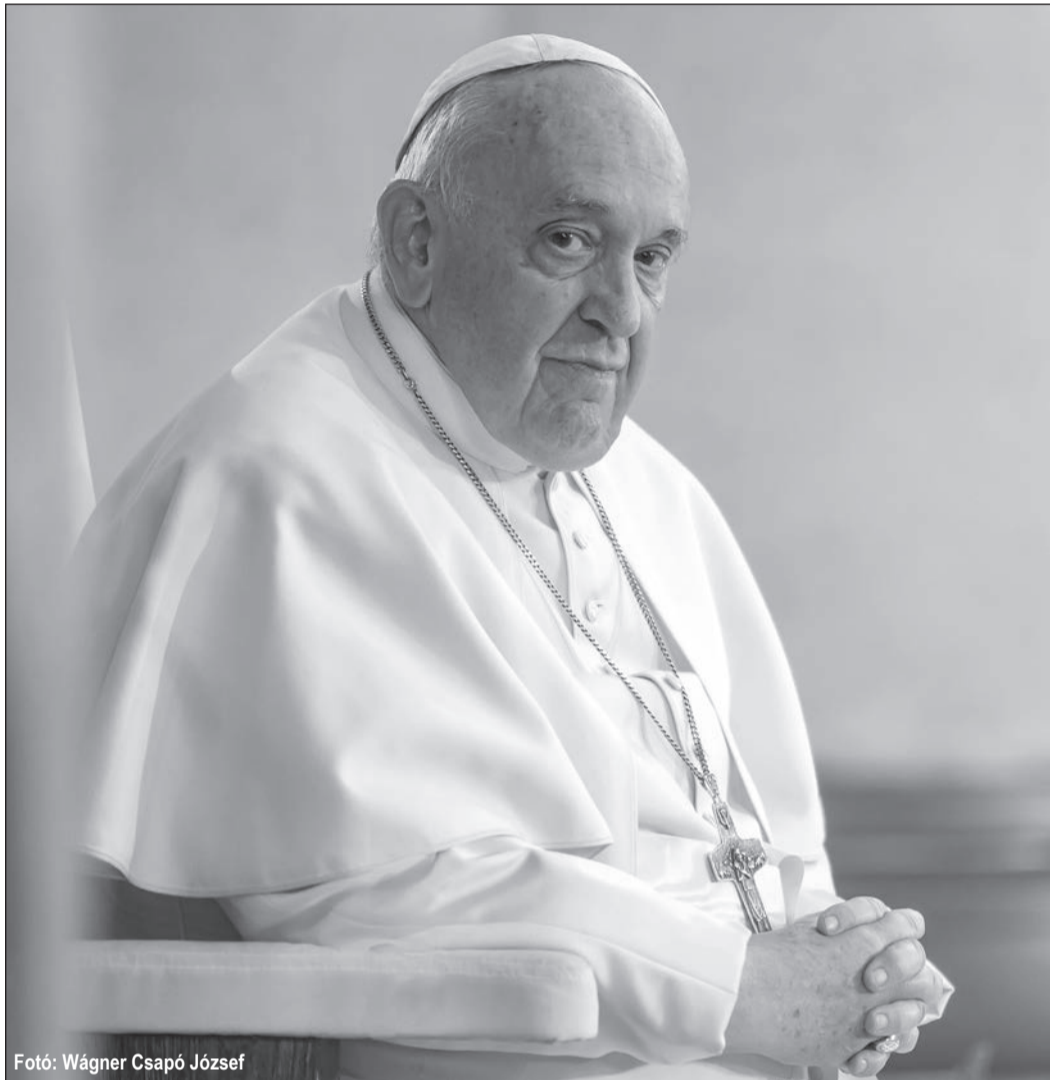
Zsolt 118,19

Új Ember

MAGYARORSZÁG KATOLIKUS HETILAPJA

2025 • Ára 445 Ft

Fotó: Wágner Csapó József

Ferenc pápa hazaköltözött az Atyai házba

Ferenc pápa 2025. április 21-én, húsvéthétfőn, 7 óra 35 perckor a Vatikánban visszaadta lelkét a teremtő Istennek.

A Szentzéki Sajtóközpont aznap 9.56-kor olasz nyelven adott ki tájékoztatást: Nemrég Őminenciája Farrell bíboros úr (Kevin Joseph Farrell camerlengo bíboros, akinek feladata hivatalosan megállapítani a pápa halálát, ösztetörni a halászgyűrűt, lepecsételni a pápai magánlakosztályt, ezt követően pedig megszervezni a bíborosi kollégium és a Vatikán életét – a szerk.) fájdalommal adta hírül Ferenc pápa halálát, a következő szavakkal: „Kedves testvéreim, mély fájdalommal kell bejelentenem a Szentatya, Ferenc pápa halálát. Ma reggel 7 óra 35 perckor Ferenc, Róma püspöke visszatért az Atya házába. Egész életét az Úr és ő Egyháza szolgálatának szentelte. Arra tanított minket, hogy hűséggel, bátorsággal és egyetemes szeretettel éljük meg az evangélium értékeit, különösen a legszegényebb és a leginkább peremre szorult emberek javára. Mérheterlen hálával, amiért példát mutatott arról, mit jelent az Úr Jézus igaz tanítványának lenni, Ferenc pápa lelkét a Szentháromságos egy Isten végtelen irgalmas szeretetébe ajánljuk.”

Jorge Mario Bergoglio 1936. december 17-én született Buenos Airesben. Szülei az olaszországi Piemont tartományból vándoroltak ki

Argentína fővárosába. Egy vegyipari technikumban szerzett érettségét követően 1958-ban lépett be a szemináriumba, és ekkor kezdte meg noviciátusát a jezsuitáknál. 1969-ben szentelték pappá, majd 1973-ban az argentin jezsuita provincia előljárójává választották.

1992-ben szentelték püspökké. 1998. február 28-án Szent II. János Pál pápa Buenos Aires érsekévé és Argentína primásává nevezte ki. A 2001. február 21-én tartott konzisztóriumon a lengyel pápa bíborossá kreaálta. 2005-től pápává választásáig az Argentínai Katolikus Püspöki Konferencia elnöke volt.

2013. március 13-án, XVI. Benedek pápa lemondását követően, a bíborosok testületének döntése értelmében a Katolikus Egyház 266. pápája lett. Szent Péter utódaként a Ferenc nevet választotta. Ferenc pápa trónra kerülésének első pillanatától kezdve értésünkre adta, mik lesznek pontifikátusának kulcsszavai: béke, közelség, szegénység, peremterületek. Elődei hagyományát folytatva nem maradt a Vatikán falain belül, szívesen utazott. Első útja Lampedusa szigetére vezetett, de ott volt a Rio de Janiero-i ifjúsági világnapon is.

Megválasztása után többször találkozott XVI. Benedek emeritus pápával. Gyakran töltöttek időt együtt, és ezt a szokásukat egészen a leköszönt pápa haláláig megtartották.

(Folytatás a 3. oldalon)

A népek pápája volt

Erdő Péter bíboros, primás részvétávirata Ferenc pápa halálára

Ferenc pápa 2025. április 21-én a Vatikánban visszaadta lelkét a teremtő Istennek. Erdő Péter bíboros, primás részvétáviratot küldött Pietro Parolin bíboros államtitkárnak, melyet az alábbiakban teljes terjedelmében, magyar nyelven közreadunk.

Őminenciája
Pietro Parolin bíboros úrnak
államtitkár
Vatikánvárosi Állam

Eminenciás Uram, Ferenc pápa halálhírének megérkezéskor az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye egész közösségének nevében küldöm mély együttérzésem kifejezését.

Ferenc pápa elhunyt mindannyiunk számára mély fájdalmat okoz, személyében olyan ember hagyott el minket, aki hatalmas nagylelkűséggel kísérté az emberek útját egy nagyon bonyolult időszakban. Nagy örömmel gondolok vissza a Szentatya magyarországi látogatásaira. Kétszer járt nálunk, egyszer a Nemzet-

közi Eucharisztikus Kongresszus végén, másodsor pedig hogy Magyarországot meglátogassa. Ez a két látogatás az egész magyar egyház számára nagy lelki élményt jelentett.

Ugyanígy nagy hálával emlékezem személyes találkozásainkra, különösen azokra a kis gesztusokra, amelyek mindig a szívünkben maradnak. A béke embere volt, a reménységé, más szóval: a népek pápája volt. Imádkozunk lelkéért, kérjük az élet és halál Urát, fogadja lelkét az örök

boldogságba. Biztosítom imáimról és élek az alkalommal, hogy megújítsam tiszteletem kifejezését.

Budapest, 2025. április 21.

Erdő Péter bíboros,
esztergom-budapesti érsek

Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek Ferenc pápa elhunytáról értesülve április 21-én, húsvéthétfőn elrendelte, hogy 11 órától harangozzanak a főegyházmegye minden templomában; a negyedórán át tartó harangszóval és szívbéli imádsággal könyörögve a Szentatyáért, „hálát adva Istennek a kegyelmekért, amelyekben szolgálata révén részesültünk. Különös szeretettel emlékezünk két magyarországi látogatására és következetes kiállítására a béke szent ügye mellett.”

Forrás: Esztergom-Budapesti Főegyházmegye
Fotó: Vatican Media

A Szentatya, aki Radnótit idézte

Egy rendkívüli különszámot tart kezében a kedves Olvasó. Az apropót nem szükséges hosszan magyaráznom. A húsvéti ünnep és Bódi Mária Magdolna közelgő boldoggá avatása kapcsán április 25-ei lapszámunkat már másfél héttel korábban nyomdába

lábadozási időt, autójával körvitték őt a téren, azt a pápát, akinek szolgálata mindig az emberek közelségében telt...

Húsvéthétfőn reggel kaptuk a fájdalmas hírt, hogy Ferenc pápa hazaköltözött az Atyai házba. Az első percben tudtuk: a gyász, a részvét és az együtt-

kellett adnunk. Együtt kísértük el nagypénteken Krisztust, s akkor még nem tudtuk, de Ferenc pápát is az utolsó *via crucisán*, majd együtt örültünk a feltámadt Krisztusnak húsvét vigíliáján, izlelgetve az Alleluja lelkületét. Külön készültünk rá, hogy a kommunikációs eszközök révén bekapcsolódjunk Ferenc pápa Urbi et Orbi áldásába, amit a Szent Péter-bazilika loggiájáról adott, és meglepetés volt, hogy habár így nem tartotta be az orvosok által előírt két hónapos

érzés a mi esetünkben azt is jelenti, hogy a leghamarabb, akár huszonnégy óra leforgása alatt is összeálltunk egy különszámot, amelyben Ferenc pápára emlékezünk. Köszönet mindenkinek, aki írásával, munkájával, szolgálatával, illetve most Olvasóként bekapcsolódik az emlékezés idejébe. Kérem, engedjék meg, hogy az alábbiakban főszerkesztőként megosszak egy-két személyes gondolatot is Ferenc pápával kapcsolatban.

(Folytatás az 5. oldalon)

Veres András győri megyéspüspök, az MKPK elnöke

A remény embere

Miként minden családban megrendültséget okoz a családfelesztése, a katolikusok nagy családjában is ilyen hatást váltott ki Ferenc pápa halála. Bármennyire tudtuk, sejtettük, az utóbbi hónapokban különösen is, mégis váratlanul ért bennünket halálhírének bejelentése. A legtöbben szeretteik és barátaik húsvéti látogatását végezték, amikor eljutott hozzánk a szomorú hír.

A Szentatyával való találkozásaimról sok szép élmény él bennem, amelyeket itt nincs lehetősé-

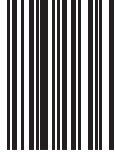
gem részletesen elmondani. Ezek közül két, számomra kiemelkedő emléket szeretnék megosztani. 2017 novemberében „ad limina” látogatásra érkezünk Ferenc pápához. Korábban már volt alkalmam részt venni ilyeneken, de mint a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnökének ez volt az első ilyen látogatásom. Az olvasó is sejtetheti, mekkora figyelemmel és izgalommal készültem a találkozásra, s készítettem el az ilyenkor szükséges beszámolót a püspöki konferencia nevében. Amikor megérkeztünk a Szentatyához, és körbeültetett bennünket, meglepetésszerűen közölte velünk, hogy most akkor beszéljünk. Hirtelen nem tudtam, mit kezdjek az előkészített beszámolómmal. A Szentatya sietett segítségemre: „Püspök úr, csak tegye félre!”

(Folytatás a 3. oldalon)

ISSN 0133-1205

25100

9 770133 120548

A Szentatya végrendelete

A Szentatya április 21-én este nyilvánosságra hozta Ferenc pápa két évvel ezelőtti olasz nyelven írt végrendeletének szövegét.

Az alábbiakban magyar fordításban közöljük a Szentatya végrendeletét.

Miserando atque Eligendo

A Szentháromság nevében. Amen.

Érezve, hogy közeledik földi életem alkonya, és élő reménnyel az örök életben, végrendeletként akaratomat csak temetésem helyére vonatkozóan kívánom kinyilvánítani.

Életemet, papi és püspöki szolgálatomat mindig Urunk édesanyjára, a Boldogságos Szűz Máriára bízom. Ezért kérem, hogy földi maradványaim a feltámadás napjára várva a Santa Maria Maggiore pápai bazilikában nyugodjanak.

Azt kívánom, hogy utolsó földi utam ezen a nagyon ősi Mária-kegyhelyen érjen véget, ahová minden apostoli utam

kezdetén és végén elmentem imádkozni, hogy szándékaimat bizalommal a Szeplőtlen Szűzanyára bízom, és megköszönjem neki gyengéd, anyai gondoskodását.

Kérem, hogy sírhelyemet az említett pápai bazilika páli

kápolnája (Salus Populi Romani-kápolna) és a Sforza-kápolna közötti mellékfolyosó fülkéjében készítsék el, amint az a csatolt mellékletben látható.

A sírnak földben kell lennie; legyen egyszerű, különösebb

díszítés nélkül, egyetlen felirattal: Franciscus.

Temetésem előkészítésének költségeit abból a – jótévitől kapott – pénzügyéből kell fedezni, amellyel rendelkezem: ezt át kell utalni a Santa Maria Maggiore pápai bazilikának; ez-

zel kapcsolatban már kellő eligazítást adtam Rolandas Makrickas érsek úrnak, a Liberiusi Káptalan rendkívüli biztosának. Adja meg az Úr a megérdemelt jutalmat mindazoknak, akik jóakarattal és szeretettel fordultak felém és továbbra is imádkoznak értem. A szenvedést, mely jelen volt életem utolsó időszakában, a világ békéjéért és a népek közötti testvériségért ajánlottam fel az Úrnak.

Szent Márta-ház,
2022. június 29.

Ferenc

*

2025. április 12-én, szombaton délután Ferenc pápa – most már tudjuk, utójára – felkereste a Santa Maria Maggiore-bazilikát, hogy virágvasárnap és a nagyhét előtt a Salus Populi Romani (a római nép megmentője) ikon előtt imádkozzon.

Ahogy az a végrendeletből is kiderül, Ferenc pápa kötetlen gondot viselünk egymásra, növeljük a kölcsönös szolidaritást,

hoz igen szoros volt: a megválasztását követő naptól, 2013. március 14-től kezdve minden apostoli útja előtt és után is előtte imádkozik. (Legutóbb 2024. december 14-én, másnap indult el ugyanis 47. apostoli útjára a franciaországi Korzika szigetére, hogy ott lezárja az ajaccioi egyházmegye által szervezett, a népi vallásosság hagyományairól szóló nemzetközi konferenciát.)

Ferenc pápa március 23-án, nagyböjt 3. vasárnapján hagyta el a római Gemelli-klinikát, ahol február 14-től ápolták. Mielőtt azonban visszatért volna a Szent Márta-házba a kórházból, ugyancsak felkereste a Santa Maria Maggiore-bazilikát, ahol átadta a Gemelli-klinika előtt őt köszöntő asszonytól kapott sárga rózsacsokrot Rolandas Makrickas bíborosnak, a bazilika főpapjának, hogy helyezze el azt a számára oly kedves Salus Populi Romani Szűzanya-ikon előtt.

Fordította: Tózsér Endre SP
Fotó: Vatican News

Az Úr ma és örökké él Ferenc pápa Urbi et Orbi üzenete

Egy nappal a halála előtt, április 20-án, húsvétkor Ferenc pápa Urbi et Orbi áldást adott a Szent Péter-bazilika erkélyéről. A Szentatya üzenetét Diego Ravelli érsek, pápai szertartásmester olvasta fel. Ferenc pápa beszédét teljes egészében közre adjuk magyar nyelven.

Krisztus feltámadt, alleluja! Testvéreim, boldog húsvétot!

Ma az Egyházban végre újra felhangzik az alleluja, szájról szívre jár, és az ének örömkönyeket csal az Isten népének szemébe az egész világon. A jeruzsálemi üres sírból egészen hozzánk ér el a hallatlan híradás: Jézus, a keresztre feszített, «nincsen itt, feltámadt» (Lk 24,6). Nincsen a sírban, él! A szeretet legyőzte a gyűlöletet. A fény legyőzte az árnyakat. Az igazság legyőzte a hazugságot. A megbocsátás legyőzte a bosszút. A rossz nem tűnt el a történelmünkben, mindvégig jelen marad, ám nem az övé többé az uralom, nincs többé hatalma afőlött, aki befogadja ennek a napnak a kegyelmét.

Testvéreim, különösen ti, akik szenvedtek és szorongtok, csöndes kiáltásotokat meghallották, könnyeiteket felfogták, egyetlen egy sem veszett kárba. Jézus szenvedésében és halálában az Isten magára vett a világon minden rosszat, s végtelen irgalmaságával legyőzte azt: gyökereitől kitépte az ördögi gőgöt, amely megmérgezi az ember szívét, s mindenhol az erőszak és a romlás magját hinti el. Az Isten Báránya győzött. Ezért ma ezt kiáltjuk: „Feltámadt reményem, Krisztus!” (húsvéti szekvencia). Igen, Jézus feltámadása a remény alapja: ebből a történelmből kiindulva a remény többé már nem illúzió. Nem. Hála a megfeszített

és feltámadott Krisztusnak, a remény nem csal meg. Spes non confundit! (vö. Róm 5,5). Ez a remény nem kikerülésre indít, hanem elkötelezés; nem elidegenít, hanem felelősséggel ruház fel.

Akik az Istenben remélnek, törekeny kezeiket az ő nagy és erős kezébe rejtik, engedik, hogy felemelje őket, s útnak indulnak: a feltámadott Jézussal együtt a remény zarandokává, a Szeretet győzelmének, az Élet fegyvertelen erejének a tanúivá lesznek. Krisztus feltámadt! Ebben a híradásban foglaltatik létezésünk egész értelme, amely nem a halálra, hanem az életre lett teremtve. Húsvét az élet ünnepe. Az Isten az életre teremtett minket, s azt akarja, hogy az emberiség feltámadjon. Az ő semeiben minden élet értékes. Értékes a gyermek élete az anyja méhében, ahogyan az idősé vagy a betegé is, akiket egyre több országban leselejtezendő embernek tartanak.

Mennyi halálra irányuló akaratot látunk mindennap a megannyi konfliktusban, amelyek a világ különböző részei érintik! Mennyi erőszakot látunk sokszor a családokban is, a nőekkel vagy a gyermekekkel szemben! Mekkora megvetéssel fordulnak olykor a leggyöngébbek, a kirekesztettek, a migránsok felé. Ezen a napon szeretném, hogy újra reméljünk és megbízzunk a többiekben, azokban is, akik nem állnak közel hozzánk, vagy olyan távoli földokről származnak, melyeknek gyakorlati, életmódja, eszméi és szokásai különböznek attól, ami számunkra otthonos, hisz mindannyian az Isten gyermekei vagyunk.

Szeretném, hogy újra reméljünk: lehetséges a béke! A Szent Sírban, a Feltámadás templomában idéjén a katolikusok és az ortodoxok ugyanazon a napon ünneplik a húsvétot.

Sugározzon ki innen a béke fénye az egész Szentföldre és a teljes világra! Közel vagyok a palesztinai és izraeli keresztényekhez szenvedéseikben, ahogyan az egész izraeli és palesztin néphez is. Aggaszt a súlyosbodó antiszemita légkör, amely egyre terjed az egész világon. Ugyanakkor gondolok Gáza lakosságára, különösképpen a keresztény közösségeire is, ahol a borzalmas konfliktus továbbra is halálát és pusztulást okoz és drámai, méltatlan humanitárius helyzetet eredményez. Felhívom a hadviselő feleket: szüntessék be a tüzet, engedjék szabadon a tüzokat, és nyújtsanak éltető segítséget azoknak, akik éheznek és békés jövőre vágnak!

Imádkozunk Libanon és Szíria keresztény közösségeiért, hogy miközben az utóbbi ország történelmének egyik kényes átmenetét éli, törekedjenek a stabilitására és az érintett népek sorsában való részvételre! Buzdítom az egész Egyházat, hogy kísérje figyelemmel és imádsággal a szeretett Közel-Kelet keresztényeit! Különösen is gondolok Jemen népére, amely a világ egyik legrosszabb „elhúzódo” humanitárius válságát éli át a háború miatt, és arra hívok fel mindenkit, hogy építő párbeszéd révén találják meg a szükséges megoldásokat.

A feltámadt Krisztus árasztja ki a béke húsvéti ajándékát a meggyötört Ukrajinára, s bátorítsa az összes felet az erőfeszítések folytatására, hogy igazságos és tartós békét érjenek el. Ezen az ünnepnapon gondoljunk a Dél-Kaukázusra, és imádkozzunk, hogy hamar írják alá és léptessék életbe a végérvényes békemegállapodást Örményország és Azerbajdzsán között, amely elvezett az olyannyira kívánt kiengesztelődéshez régióban!

Húsvét fénye ösztönözzön az egyetértés szándékára a Nyugat-Balkánon, és támogassa a közélet szereplőit, hogy mindent tegyenek meg a feszültségek és válságok

felhalmozódása ellen, a régió partnereit pedig indítsa arra, hogy teljességgel tartózkodjanak a veszélyes és destabilizáló viselkedéstől. A feltámadott Krisztus, a mi reményünkünk, adjon békét, és vigasztalja meg az erőszak és konfliktusok által sújtott afrikai lakosságnak, mindenekelőtt a Kongói Demokratikus Köztársaságban, Szudánban és Dél-Szudánban, s támogassa mindazokat, akik a Száhelben, Afrika szarván és a nagy tavak vidékén szenvednek a feszültségek miatt, ahogyan a keresztényeket is, akik számos helyen nem vallhatják meg szabadon a hitüket.

Semmiféle béke nem lehetséges ott, ahol nincs vallásszabadság vagy gondolat- és szólásszabadság, s nem valósul meg az ellentétes vélemények tiszteletben tartása. Semmiféle béke nem lehetséges a valódi leszerelés nélkül. Minden népnek szükséges gondoskodnia a saját védelméről, ám ez nem alakulhat át általános fegyverkezési versenné. Húsvét fénye sarkalljon a megözlásokat szü-

lő gátak ledöntésére, amelyek súlyos politikai és gazdasági következményekkel járnak. Sarkalljon minket arra, hogy gondot viseljünk egymásra, növeljük a kölcsönös szolidaritást,

„fegyverei” – olyan „fegyverek”, amelyek a jövőt építik, s nem halált hoznak.

Ne fogyatkozzék meg bennünk az emberiség alapelve, legyen ez mindenna-

pos ténykedésünk tengelye. A védtelen civileket is érintő, iskolákat, kórházakat és humanitárius munkásokat megtámadó konfliktusok kegyetlenségével szemben nem engedhetjük meg magunknak, hogy elfelejtjük: nem célpontokra csapnak le, hanem lélekkel és méltósággal bíró személyekre. Ebben a jubileumi évben a húsvét kínáljon alkalmat a hadifoglyok és a politikai foglyok szabadon bocsátására!

Kedves Testvéreim!

Az Úr húsvétna az élet csodáival megvívott a halállal, az Úr ma és örökké él (vö. húsvéti szekvencia), és eltölt a bizonyossággal, miszerint mi is arra nyertünk meghívást, hogy részünk legyen az életben, amely nem ismeri alkonyt, amelyben nem hallani többé a fegyverek zaját és a halál visszhangját. Bízunk magunkat arra, aki egyedül képes újjáalkotni mindeneket (vö. Jel 21,5)!

Boldog húsvétot mindenkinnek!

Fordította: Török Csaba

Fotó: Vatican Media

A remény embere

(Folytatás az 1. oldalról)

Ezután egy több mint kétórás beszélgetés következett a jelen lévő püspök atyákkal, és én már teljesen el is feledkeztem a beszámólóról, amikor búcsúzóul Ferenc pápa csak ennyit szolt: „Azt azért csak adja ide!” Ebben megmutatkozott számomra rendkívüli figyelmessége. Az ilyen és hasonló spontán megnyilatkozások gyakran előfordultak vele kapcsolatban.

A másik hasonlóan kedves esemény a 2023 áprilisában tett magyarországi látogatásához kötődik. Mint mindenki számára tudvalevő, rendkívül rövid idő állt rendelkezésünkre megszervezni Ferenc pápa látogatását. Nagyon sok esetben nem volt lehetőségünk látogatásra, többszöri megfontolásra, hanem azonnal dönteni és cselekedni kellett. Ezért amikor a Szentatyát a ferihegyi repülőtéren búcsúztattuk, magunkat mentetve odasúgtam neki: „Szentatyá, bocsánatot kérek az esetleges hiányosságokért, ígérem, ha legközelebb jön, ezeket a hibákat ki fogjuk küszöbölni.” A tőle megszokott huncut mosollyal válaszolt: „Jól van, jól van.” Sajnos e hibák kijavítására már nem kerülhet sor...

Ez a látogatása meggyőződésem szerint minden magyar emberben szép emlékeket hagyott. Többször megállapítottuk, hogy azokban a napokban Magyarország kegyelmi pillanatokat élhetett át: a béke szí-

gete volt ekkor az egész ország. A Szentatyá Kossuth téren mondott beszédében a Béke Királynőjéhez

intézt szavai nemcsak nekünk, magyaroknak szoltak, hanem Európának, sőt az egész világnak: „Te, aki a Béke Királynője vagy, öntsd az emberek és a népek vezetőinek szívébe a vágyat, hogy a békét építsék, hogy a következő nemzedékeknek a remény jövőjét nyújtsák, ne a háborút; egy bölcsökkel és nem sírokkal teli jövőt; egy testvérekkel és nem falakkal teli vilá-

got! (...) Hozzád imádkozunk az Egyházért Európában, hogy újra megtalálja az imádság erejét, hogy

újra felfedezze a te alázatodat és engedelmeségedet, a tanúságtétel lelkesedését és az igehirdetés szépségét.” E szavak, mint akkor, ma is hangzanak felénk a búcsúzó Ferenc pápától, aki immár a Béke Királynője előtt mond imát értünk. Imádkozzunk mi is érte!

Veres András győri püspök,
az MKPK elnöke
Fotó: Wágner Csapó József

Ferenc pápa hazaköltözött az Atyai házba

(Folytatás az 1. oldalról)

A következő évben Ferenc pápa a megbékélés és a párbeszéd üzenetével a Szentföldre és Törökországba utazott. Ebben az esztendőben beszédet intézett az európai vezetőkhez, felszólítva őket arra, hogy a haszon helyett az emberi méltóságot tekintsék magasabb rendű értéknek.

Tíz évvel ezelőtt, 2015-ben írta meg a *Laudato si'* enciklikát, amelyben minden jó szándékú ember figyelmét felhívta a „közös otthon” gondozására és arra, hogy védeni kell a legkiszolgáltatottabbakat, s biztosítani számukra „otthont, munkát, földet”. Ferenc pápa 2015 szeptemberében Kubába, majd New Yorkba látogatott, ahol imádkozott a

dó karácsonyán pedig megnyitotta a 2025. évi rendes szentévet. A Szentatyá az elmúlt években betegségekkel küzdött, amelyeket méltósággal viselt.

A Szentatyá kapcsolata a magyarokkal

Jorge Mario Bergoglio ifjúkora óta ismerte és szerette a magyarokat. Fiatal papként rendszeresen járt szentmisét bemutatni és gyónatni olyan magyar szerzetesnővérekhez, akik Magyarországról menekültek Argentínába. Argentín jezsuita előjáróként közvetlen kapcsolatban volt az akkor Argentínában élő magyar jezsuita szerzetesekkel. Pápává választását követően először a romániai apostoli látogatása alkalmával találko-

Ground Zero-emlékműnél, és beszédet mondott az ENSZ székházában.

2016-ra meghirdette az irgalmasság rendkívüli szentévet. A Szentatyá kezdeményezésére 2017-ben először rendezték meg a szegények világnapját. Ferenc pápa számára a szegények jelentették az „útlevelet a Paradicsomba”. Ebben az évben elutazott Egyiptomba, és eljutott a távoli Mianmarba, hogy osztozzon a rohingya nép fájdalmában.

2018-ban szinódust tartottak a fiatalokról, a fiatalokkal közösen. Ugyanebben az évben történelmi megállapodás született a Vatikán és Kína között a püspökök kinevezésével kapcsolatban. 2019-ben Ferenc pápa és Ahmad et-Tajjeb főimám Abu-Dzabiban történelmi nyilatkozatot írt alá, amelyben elítélték a terrorizmust és az erőszakot. Ugyanebben az évben történt, hogy Ferenc pápa a pánamazóniai régió megmentésének szentelt püspöki szinódust rendelt el. A Szentatyá további intézkedéseivel megszilárdította az Egyház tiszta és megújulási folyamatát a bántalmazott kiskorúak védelme érdekében.

2020-ban kitört a koronavírus-járvány, ekkor a Szentatyá imában, szavakban és gesztusokban folyamatosan érezte a világhoz való közelségét. A következő évben Ferenc pápa a béke zarándokaként látogatást tett a Földközi-tenger medencéjében, ahol meglátása szerint az emberiséget a „civilizáció hajótörése” fenyegeti. 2022 februárjától rendszeresen a békére szólított az orosz-ukrán háború kapcsán, és folytatta az igazság, a megbékélés és a párbeszéd érdekében tett lépéseit a kanadai, kazahsztáni, bahreini, majd afrikai útjával. 2023-ban, magyarországi apostoli látogatását követően, történelmi utazást tett Belső-Ázsiában, Mongóliában.

2024-ben tette meg leghosszabb apostoli útját. A tizenkét nap alatt Indonéziába, Pápua Új-Guineába, Kelet-Timorba és Szingapúrba látogatott el. Az eszten-

zött a magyarsággal. A csíksomlyói nyeregben bemutatott szentmiséjét ő maga évekkel később is „magyar miseként” emlegette. Ezzel ő lett az első pápa, aki ellátogatott a magyarság egyik legfontosabb nemzeti zarándokhelyére.

Magyarországon 2021. szeptember 12-én járt először, amikor az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus zárómiséjét mutatta be Budapesten. Pontifikátusa alatt ez volt az egyetlen Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus, amelyen személyesen részt vett. Már ekkor ígéretet tett, hogy amikor lehetősége lesz rá, visszatér hazánkba hivatalos apostoli látogatás keretében.

Erre másfél évvel később, 2023. április 28–30. között került sor. Ferenc pápa az ekkorra már megromlott egészségi állapota miatt nem tudta vállalni, hogy ellátogasson az ország különböző pontjaira, így a háromnapos hivatalos magyarországi látogatására szervezett találkozásokra budapesti helyszíneken került sor. A magyar hívők örök emlékként őrzik a Kossuth téren bemutatott szentmisét, vagy a több mint tízezer gimnazistával és egyetemistával való találkozását, amelyre a Papp László Sportarénában került sor.

Ezeknek az utazásoknak a jelentőségét jól mutatja, hogy Ferenc pápa tizenkét évi pontifikátusa alatt csak a legkritikább esetben látogatott el több alkalommal is ugyanabba az országba, ugyanazon nemzethez. Az apostoli látogatás első évfordulóján, tavaly tavaszszal háromnapos nemzeti zarándoklat keretében köszöntük meg a Szentatyá magyarországi útját. Ferenc pápa ekkor ismét megkülönböztetett figyelmet tanúsított honfitársaink iránt, hiszen a Vatikánban külön kihallgatáson fogadta az összes magyar zarándokot.

Forrás: MKPK Titkárság;
Vatikáni Sajtószolgálat
Fotó: Wágner Csapó József

Élete tanúságtétel volt mindannyiunk számára

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia sajtóközleménye

Ferenc pápa 2025. április 21-én a Vatikánban visszaadta lelkét a teremtő Istennek. Az alábbiakban a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia közleményét olvashatják.

mindannyiunk számára. Személyes példát mutatott különösen is a szegények, elesettek, rászorulókról szeretőről. Hálával emlékezünk a világ magyarságához, illetve Magyarországhoz fűződő különleges kapcsolatára, amelyről hazánkban tett utazásain túl is számos egyéb gesztuson keresztül biztosított bennünket.

Kérünk minden jószándékú embert, hogy imáiban emlékezzen meg Ferenc pápáról, továbbá buzdítjuk testvéreinket, hogy imádkozzunk Egyházunkért!

Forrás: MKPK Sajtószolgálat

A temetési szertartásról

Április 26-án, szombaton 10 órától a Szent Péter-bazilika előtti téren celebrálják a gyászmisét Ferenc pápa lelki üdvéért, a pápák temetéséről szóló liturgikus könyv előírásai szerint. A gyászszertartást Giovanni Battista Re bíboros, a bíborosi kollégium dékánja vezeti. Ezt követően a koporsót a Szent Péter-bazilikába

szóló liturgikus könyv előírásai szerint. Ezt a Pápai Liturgikus Szertartások Hivatala tette közzé, jelezve, hogy a gyászszertartást Giovanni Battista Re bíboros, a Bíborosi Kollégium dékánja fogja vezetni.

Az eucharisztikus ünnepség végén sor kerül az Ultima commendatio (utolsó könyörgés) és a Valedictio

viszik, majd onnan a Santa Maria Maggiore-bazilikába, a végső nyughelyére.

Április 26-án, szombaton, a kilencnapos gyászidőszak (olaszul: novendiali; kilenc egymást követő napon át szentmisét mutatnak be az elhunyt pápa lelki üdvéért – a szerk.) első napján, 10 órakor a Szent Péter-bazilika előtti téren mutatják be Ferenc pápáért a gyászmisét, az *Ordo Exsequiarum Romani Pontificis*, a pápák temetéséről

(végső búcsú) szertartására. Ezt követően a római pápa koporsóját a Szent Péter-bazilikába viszik, majd onnan a Santa Maria Maggiore-bazilikába, a végső nyughelyére.

Több állam- és kormányfő is bejelentette a szertartáson való részvételi szándékát.

Forrás: Szentszéki Sajtóközpont
Fotó: Vatican Media

Kívánjuk, hogy legyen örömteli érkezése a mennyei Atyához! Találkozzin a Szentatyá nem fáradt bele, hogy azt kérje: „Ne feledkeztek el imádkozni értem!” Ajándékozunk neki ezt, a legtöbbet, imádkozzunk most is Ferenc pápáért! Adj, Uram, örök nyugalmat neki, és az örök világhoz fényeskedjék neki! Nyugodjék békében! Ámen.

Kuzmányi István főszerkesztő és az Új Ember munkatársai

Török Csaba

Megkönyörölve és kiválasztva

Búcsú helyett elmélkedés

„»Jézus meglátott egy embert, aki a vámnál ült. Máténak hívták. Megszólította: Kövess engem!« (vö. Mt 9,9). Nem annyira testi érzékeléssel, mint inkább az irgalmasság belső szemszögéből látta meg őt (...). Meglátta az embert és megkönyörült őrajta, aki olyannyira belemerült az emberi dolgokba, hogy az anyagi névhez méltatlanul létezett. (...) A héber Máté latinul ennyit tesz: megajándékozott (...). Meglátta tehát Jézus a vámost, s mivel megkönyörölve és kiválasztva látta meg őt, ezt mondja neki: Kövess engem! Követni pedig az jelenti, hogy utánozni. A követés nem annyira a lábakkal való lépést, mint inkább az erkölcsi minta megtételét jelenti.” Beda Venerabilis Szent Máté evangélista ünnepére írott beszédéből való a fenti részlet (Homilia XXII; PL 94, 251B–252A). Három szó – *miserando atque eligendo*, megkönyörülve és kiválasztván – ismerősen cseng mindannyiunk fülében, hiszen Ferenc pápa jelmondataként világszerte ismertté vált ez a megfogalmazás. Úgy érzem, érdemes teljesebb összefüggésbe helyezni ezt a magyszerű gondolatot, hogy jobban átérizzük igazi jelentőségét, szépségét és mélységét.

Meglátta. Jorge Mario Bergoglio péteri szolgálatának egyik kulcsa a látás, a figyelem és odafigyelés, az érzékenység. Meglátani a másik embert, a teremtett valóságot, az Istent, s talán közben őszintén és közvetlenül meglátni önmagunkat is – olyan közelséget és közvetlenséget tételez ez, amelytől kezdünk teljesen elszokni. Látszólag a képek által uralt „új középkorban” (U. Eco) élünk, már nemcsak a klasszikus médiumok nagy tereiben, de a szociális hálók állítólagos személyességének szintjén is képekkel kommunikálunk, sokszor talán már nem is mérlegelünk és fontolgatunk, hanem egyszerűen csak vizuális benyomások alapján ítélkezünk, állást foglalunk. Miközben a képiség távoli, rejtett valóságokat hoz el hozzánk, tár fel előttünk, valójában egyre inkább elrejtja a dolgok igazi színét. Milyen csoda, hogy a mi Istenünk meglátta az embert! Nem egy ideált, nem egy elvárást vagy kivetített álomképet, hanem a valós, hús-vér embert, a maga törekvésében és kiszolgáltatottságában.

Csodálatos látás ez. Így lát az irgalmas samaritanus is. A levita meglátta az összevert embert, de elment mellette. A pap is meglátta őt, de továbbment. A samaritanus azonban „meglátta, és megesejt rajta a szíve” (Lk 10,33). A szív lát, a szem csak a fényt érzékeli. Az igazi látás nem „testi érzékelés”, hanem az irgal-

Caravaggio: Máté elhívása

masság dolga, egyfajta belső szempontrendszer, aminek segítségével eljutok a létezés megsebzett, segítségre szoruló, olykor már kérlelni sem képes szívébe. Beda zseniálisan ragadja meg Jézus szemének és szívének ezt a máshoz nem fogható karizmáját.

Sorjáznak előttem a képek (megnyílik a látásom?). Ferenc pápa hány alkalommal bizonyította be, hogy a legnagyobb tömeg közepette, a legünnepélyesebb pillanatokban is képes észrevenni egy embert, egyetlenegyét, akihez úgy tudott odalépni, mintha arra a pár másodpercre csak ő létezett volna számára! Csak ő? Talán jobb így mondani: csak ők ketten. Hiszen ahol meglátok – igazán meglátok – egy embert, ott magát Istent pillantom meg.

Nem véletlen, hogy a szegények, a peremre szorultak és kirekesztettek, az elesettek, a hatalom, a gazdagság és az erő centrumaitól legtávolabb élők, a migránsok és a leselejteztettek oly kedvesek voltak a Szentatya számára. Ők azok ugyanis, akiket mi, a többség, a mérvadók, a nivellálók nem akarunk észrevenni. Nincs biztosabb látáspróba, szemvizsgálat, mint ez: meglátom-e, meglátjuk-e azt, aki a figyelem és törődés periferiáira sodródott? Ferenc pápa többször idézte Aranyaszájú Szent Jánost, például a *Frattelli tutti* (FT) kezdetű enciklika 74. pontjában: „»Valóban meg akarjátok adni a tisztelget Krisztus testének? Akkor ne vessétek meg, amikor meztelen! Ne csak a selyembe öltöztetett Krisztust tiszteljé-

tek a templomban, miközben hagyjátok, hogy ruhátlanul szenvedjen kinn, a hidegben!«.” (Homiliae in Mattheum, 50, 3–4; PG 58, 508) Bergogliói

”

Katolikusként sokfélék vagyunk. Vélekedhetünk eltérő módon a ferenci múról és örökségről. De muzsáj szeretettel tekintenünk egymásra. Vitázhatunk, gondolhatunk mást az Egyház jelenéről és jövőjéről, de merjük kimondani a másoknak, annak, aki nagyon másképpen érvel, mint én: a testvérem vagy. Hozzám tartozol. A részem vagy, s mi együtt vagyunk Krisztus teste

vízió ez, amely visszaköszön a nagy egyházatya homiliarészletének keretezésében: „...a hit megélésének vannak olyan

módjai, amelyek elősegítik, hogy a szív megnyíljon a testvérek felé, és ez az Isten iránti nyitottság hiteles garanciája” (FT 74). Jaj nekünk, ha „azok, akik hitetlennek mondják magukat, jobban teljesítik Isten akaratát, mint a hívők” (uo.).

A szinodális Egyház útja is a látással kezdődik, erre épül rá a megkülönböztetés és a cselekvés lépcsőfoka. Ez hordozza a megtestesült Isten hitét, s indít egy olyan Krisztus-követésre, mely nem pusztán lábaink, de sokkal inkább karakterünk, ember voltunk, stílusunk és érzületünk lépdelése a Mester nyomdokain.

Megkönyörült. Mennyi mindent látunk! Hányszor érezzük azt, hogy már sokat tapasztaltunk! Tegyük a szívünkre a kezünket: mit teszünk ilyenkor? Katalógizálunk? Besorolunk? Ítélezünk? Kinyilatkoztatunk? Határozzunk? Ismerős az ilyen látás. Eldöntjük, ki szimpatikus és ki ellenszenves, ki vonzó s ki taszító. Milyen lenne azonban megkönyörülve látni? Amikor minden ösztönös vagy tudatos mérlegre tételt megelőzve megrendülünk és bevonódunk? Amikor engedjük, hogy a valóság, a másik ember valósága megérintsen minket, szíven üssön (hányszor használta Ferenc pápa ezt a szófordulatot!), és kilendítsen bejártott pályáinkról, távolságvévo módon nem lehet megkönyörülve látni. A Rózsák terén így tett tanúságot a Csak Egyet Szolgálatban megtapasztaltakról Kunszabó Zoltán és Panni: „Nagy öröm számunkra egy ember életének teljes felépülését szemlélni...”

Ferenc pápa a beszédében felidézte ezt a gondolatot, s az előre megírt beszédet kiegészítve így fogalmazott: „A tevékeny szeretet, a játékoskodás azt jelenti, hogy van bátorságunk az emberek szemébe nézni! Nem tudsz segíteni a másoknak, ha elfordítod a tekinteted. A tevékeny szeretet azt a bátorságot igényli, hogy megérintsük a másikat: nem teheted meg, hogy távolról odadobsz pár fillért, és nem érinted meg a másikat! Meg kell érinteni a másikat, rá kell nézni a másokra! És így, az érintéssel és a ránézéssel elindulsz egy úton, egy közös úton azzal a rászorulóval, ami ráébreszt arra, hogy te magad mennyire rászoruló vagy, mennyire rászorulsz az Úr tekintetére és kezére” (2023. április 29.).

Követés. Aki meglát és megkönyörölve lát, útnak indul. *Compassio*, együttérzés, együtt szenvedés, bevonódás. Nem érinthetem meg a másikat, ha én magam nem érintődöm meg. Nem leszek Krisztus, ha nem engedem meg, hogy az életem a másik emberé legyen. Még akkor is, hogyha ez az emberi lény másimelyen, eltérő, kényelmetlen vagy idegen számomra.

Az elmúlt években sok szó esett az Egyház szinodális természetéről. Ferenc pápa nem győzte hangsúlyozni, hogy nem pusztán strukturális, hanem az Isten népének lényegét érintő kérdésszóról van szó. A szinódus nem pontszerű esemény, hanem az Egyház elemi vonása. A szinodalitás pedig nem teológiai, egyházjogi szakkifejezés, hanem a létezés sajátosan jézusi módja. „Közös

úton levés”, ahogyan mára már mindannyian ismerjük a görög szó jelentését. Talán nehéz, mégis felemelő érzés megtapasztalni, milyen gyümölcsökkel ajándékozhat meg minket, ha vállalkozunk erre a kihívó, meghívó és kiválasztó kalandra!

Kiválasztotta. Keresztényként valljuk, hogy mindannyian kiválasztott emberek vagyunk, olyanok, akiket nevükön hívott az Úr. Olyanok, akikre nem dicső és szent, hanem elesett és gyarló életükben tekintett rá az Isten. „Isten azzal bizonyítja irántunk való szeretetét, hogy abban az időben, amikor még bűnösök voltunk, Krisztus meghalt értünk” (Róm 5,8). Ezért semmi „el nem szakíthat minket Isten szeretetétől, amely Krisztus Jézusban, a mi Urunkban van” (Róm 8,39). *Dilexit nos!* Szeretett minket! Ez szüli a remény megingathatatlan bizonyosságát: „A remény nem engedi, hogy megszegyenüljünk, mert Isten szeretete kiáradt szívünkbe a nekünk adott Szentlélek által” (Róm 5,5). Ez a nagy Jubileum örömhíre, Ferenc pápa személyes üzenete minden egyes emberhez.

Megkönyörölve és kiválasztva. Így ölel körül minket Isten irgalmas szeretete. Nem egyszerű pápai mottó, de valódi, megélt, a végső percig átélt és hitelesen hirdetett tanúságtétel ez. Katolikusként sokfélék vagyunk. Vélekedhetünk eltérő módon a ferenci múról és örökségről. De muszáj szeretettel tekintenünk egymásra. Vitázhatunk, gondolhatunk mást az Egyház jelenéről és jövőjéről, de merjük kimondani a másoknak, annak, aki nagyon másképpen érvel, mint én: a testvérem vagy. Hozzám tartozol. A részem vagy, s mi együtt vagyunk Krisztus teste.

Imádkozzunk őerte, aki annyiszor kérte ezt tőlünk, s kérjük: ő is imádkozzon miértünk! Nagypénteki keresztútjának zárógondolatai, Ferenc pápa személyes *via crucis*-ának lezárása a Szentlélek szava az Egyházban, amely ma Péterétől búcsúzik: „Végigjártuk a keresztutat; odafordultunk a szeretet felé, amelytől semmi nem szakíthat el minket. Most, miközben a Király alszik, és nagy csend száll le az egész földre, tegyük magunkévá Szent Ferenc szavait, s kérjük a szív megtérésének ajándékát!

„Fölséges és dicsőséges Isten, ragyogd be szívem sötéttségét! Adj nekem igaz hitet, biztos reményt, tökéletes szeretetet és mélységes alázatot! Adj nekem, Uram, érzéket és értelmet, hogy megcselekedjem a te szent és igaz akaratodat! Amen”

Álljunk testvéreink mellé, és szeressük őket!

Michael W. Banach érsek, Magyarország apostoli nunciuszának nyilatkozata Ferenc pápa halálára

Az alábbiakban Magyarország apostoli nunciusa, Michael W. Banach érsek Ferenc pápa halála kapcsán megfogalmazott, április 22-én közzétett nyilatkozatát olvashatják.

Mély szomorúsággal fogadtuk húsvéthétőn Szentatyánk halálhírét. Imáimmal csatlakozom a katolikus hívők imájához, éljenek bárhol is a világban, különösen is a magyar hívők imádságához, és kérem Istent, hogy ajándékozza meg őt az örök élettel.

Meghatottan és hálattel szívvel emlékezünk vissza arra a két alkalomra, amikor Ferenc pápa ellátogató Szent István népének földjére. Ferenc pápa mint Szentatyánk tizenkét évét át állhatatosan hirdette a világnak: Jézus Krisztus követőjeként alapvető, hogy az Isten szeretetét kereső emberek mellé álljunk.

A katolikus hit szépsége olyan, mint egy ezerszínű gyémánt. Mindegyik pápa valamely részletére helyezi a hangsúlyt, amelyen keresztül mélyebben megérthetjük hitünket és azt a küldetést, amelyre meghívást kaptunk. Ferenc pápa figyelme a lelkipásztori dimenzióra összpontosult. Mindannyiunkat arra tanított, hogy álljunk testvéreink mellé, és szeressük őket – akár benne élnek a társadalomban, akár annak perifériájára szorultak –, hogy így általunk tapasztalhatassák meg Isten szeretetét.

Fotó: Merényi Zita

Méltó, hogy a remény jubileumi szentévében a mindenható Istenre bízjuk őt. Talán az a legnagyobb öröksége, hogy Krisztus földi helytartójaként a jubileumi szentév középpontjába azt az igazságot állította, hogy Jézus Krisztus halála és feltámadása – amelyet az elmúlt napokban, húsvétkor ünnepeltünk meg – az örök életbe és Isten szerető jelenlétébe vetett reménynek a kulcsa. Járjuk tovább együtt azt az utat, amelyet Ferenc pápa mutatott meg nekünk: az

emberség, a bátorság, valamint az igazságosság és az irgalmasság iránti rendíthetetlen elköteleződés útját! És miközben újra felidézük azt a kérést, amelyet először tizenkét évvel ezelőtt intéztünk felénk, imádkozzunk továbbra is érte, hiszen immár ő jár közben értünk a szentek közösségében!

Az evangélium örömeinek szolgálója

Részletek Arturo Sosa jezsuita generális leveléből

A jezsuita az evangélium örömeinek szolgálója, bármilyen küldetésben is van. Ebből az örömből fakad az Isten akaratának való engedelmisségünk, az Egyház missziójának szolgálatára hívó küldetésünk, apostolkodásunk és rendelkezésre állásunk a szegények szolgálatára – idézte fel Ferenc pápa összegzését küldetésükről Arturo Sosa, a Jézus Társasága általános elöljárója a rend tagjainak írt levelében, amelyben többek közt az alábbiakat írta.

Olyan embert gyászolunk, aki az egyetemes Egyház szolgálatában állt, és több mint tizenkét évét át végezte a péteri szolgálatot. Ugyanakkor gyászoljuk szerzetestestvérünk, Jorge Mario Bergoglio elvesztését, aki Jézus legkisebb Társaságának tagja volt. A renden belül osztoztunk a lelki karizmában és a mi Urunk, Jézus Krisztus követésének módjában.

Távozása szomorúsággal tölt el bennünket, ugyanakkor mély hála tör fel belőlünk a jóságos Atya felé, amiért annyi jót kaptunk egy egész életen át tartó szolgálat során, és amiatt, hogy Ferenc pápa tudta, hogyan vezesse az Egyházat pápasága alatt, közösségben és folytonosságban elődeivel, törekedve gyakorlatba átültetni a II. Vatikáni Zsinat szellemét és irányításait.

Ferenc pápa éberan figyelte, mi történik a világban, hogy reményt nyújtson minden embernek. Rendkívüli erejű enciklikái, a *Laudato si'* és a *Fratelli tutti* nem csupán az emberiség helyzetének világos elemzését nyújtják, hanem az evangélium fényében megoldásokat kínálnak az oly sokféle igazságtalanság okainak megszüntetésére és a megbékélés előmozdítására...

Ferenc pápa számára az egymással folytatott párbeszéd – akár politikai ellenfelek, akár vallások és kultúrák között – jelenti az utat a béke és a társadalmi stabilitás előmozdítása felé, hogy megteremtjük a kölcsönös megértés, az egymásra való odafigyelés és a szolidaritás légkörét...

Amikor hozzánk, jezsuita rendtársainhoz szólt, mindig hangsúlyozta, mennyire fontos,

hogy életünk küldetésében elegendő helyet tartsunk fenn az imádságnak és a lelki tapasztalatokra való odafigyelésnek... A kongregációhoz szólva megerősítette, hogy „a jezsuita az evangélium örömeinek szolgálója”, bármilyen küldetésben is van. Ebből az örömből fakad az Isten akaratának való engedelmisségünk, az Egyház missziójának szolgálatára hívó küldetésünk és apostolkodásunk, valamint rendelkezésre állásunk a szegények szolgálatára. Ennek az örömmel kell jellemeznie az eljárás-módunkat, hogy az „egyházi, inkulturálódott, szegény, a szolgálatra összpontosított, minden világi ambíciótól mentes legyen”.

Ferenc pápa pontifikátusának állandó jellemzője volt az öröme való felhívás, amely a Megfeszített-Feltámadottból és az ó evangéliumából ered, amelyen keresztül ezt az örömhírt hirdetik. Nem véletlen, hogy számos tanítóhivatali dokumentumának – kezdve az *Evangelii gaudium* apostoli buzdítással, amely megadta pontifikátusának alaphangját – még a címében is szerepel erre a mindent átható öröme való utalás, amely számára annyira nélkülözhetetlen volt.

Forrás és fotó: Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya

A Szentatya, aki Radnótit idézte

(Folytatás az 1. oldalról)

Különös szeretettel gondolunk a Szentatya három látogatására, amikor velünk, magyarokkal találkozott: 2019-ben Csíksomlyón, 2021-ben az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson és 2023-ban a magyarországi apostoli útján. Jomágam személyesen is több szalon kötődöm hozzá, ezért most három benyomásomat, emlékemem, vele kapcsolatos tapasztalatomat szeretném a kedves Olvasók figyelmébe ajánlani. Olyan megnyilvánulások ezek, amelyekből érdemes ellesnünk tőle valamit, mert ezáltal elmélyülhet Istenhez, önmagunkhoz és a másik emberhez fűződő viszonyunk.

Az első: Az eucharisztikus kongresszus alkalmával tagja lehettem a Ferenc pápát kísérő sajtódelegációnak. Ekkor tanúja voltam, hogy bárkihez fordul a Szentatya, akár ha csak egy bemutatkozás erejéig is, mindig a másik ember szemébe néz, figyel rá. Bármilyen szoros a napirendje, akármennyien váraakoznak is előtünk és utánunk a sorban, amikor szemtől szemben találkozunk vele, biztosak lehetünk benne, hogy abban a pillanatban csak ránk figyel.

Azt is megtapasztalhattam, hogy Ferenc pápa emlékezett a rövid beszélgetéseinkre. Az első találkozásunk alkalmával, amikor bemutatkoztam neki, említettem, hogy Nagyváradon, Erdélyben születtem. Ő

A Jöjjetek és lássátok! – A budapesti 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus a képek tükrében című kötet átadása a Vatikánban (2021. december 15.)

azonnal rávágta, hogy milyen gyönyörű Erdély, és mennyire szerencsés vagyok, hogy ott élhettem. Ez a tapasztalata onnan származik, hogy amikor romániai látogatása során Csíksomlyóra igyekezett, a gépe a nagy vihar miatt nem tudott leszállni a közelben, ezért Marosvásárhelyről autóval vitték, keresztül azon a szépséges vidéken, amely mindannyiunkat magával ragad, ha arra járunk. Amikor két évvel később ismét találkoztam vele, még mindig emlékezett rá, hogy erdélyi vagyok – ez külön figyelmesség volt a részről.

És mi vajon hogy állunk ezzel? Megvan-e bennünk a másik iránti figyelem és nyitottság

a hétköznapjainkban, amikor a gyereinktől, unokánktól elköszönünk az iskolánál, amikor a munkahelyünkön egy kollegánk hozzánk fordul, vagy amikor a vasárnapi ebédnél valaki meg akarja osztani velünk, ami fontos számára? Oda tudunk-e figyelni a másik emberre, vagy a szavába vágunk, és már ismét nálunk van a szó?

Ferenc pápa arra tanított bennünket, hogy ne a múltban, és ne is a jövőben ápoljuk a kapcsolatainkat, hanem itt és most, a jelenben. Éljük meg a jelen! Figyeljünk jobban egymásra! Olyan jó volna, ha mi is több figyelmet szentelnénk egymásnak és a Jóistennek!

Lássuk most Ferenc pápa egy másik jellemzőjét, amely

kapcsolódik az elsőhöz, és hasonlóan fontos, különösen napjainkban! A Szentatya már a névválasztásával is kifejezte, és tanításában azután mindig hangsúlyozta: legyünk olyan emberek, akik békében élnek nemcsak önmagukkal és a Jóistennel, hanem a teremtett világgal is! A pannonhalmi bencések is erre hívtak idén nagybajtban, hogy a Szentatya követve teremtőnként tekintünk magunkra, hiszen Isten vendégei vagyunk a Földön. Takarékoskodjunk az energiával! Vásároljunk tudatosabban! Töltsünk több időt a természetben! Táplálkozzunk egészségesebben! A másik iránti figyelem és a teremtett világgal való harmonikusabb együttélés egyszerű, de tudatosságot kíván. Kicsi, de annál jelentősebb út ez.

A szerkesztőségbe igyekezve naponta többször is áthaladunk a Hősök terén, ott, ahol a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus záró szentmiséjén együtt ünnepeltünk Ferenc pápával. A téren található Szépművészeti Múzeumban a mise előtt a Szentatya találkozott a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa és a hazai zsidó közösségek képviselőivel. Az ott elhangzott beszéde akkor talán nem kellett nagy visszhangot, de most érdemes jobban odafigyelnünk rá. Ferenc pápa felidézte szeretett Lánchídunk képét (amely 2023-as apostoli látogatásán nemcsak a logóban, hanem mint gondolat is visszatért),

s ezen keresztül arra tanított minket, hogy a híd összeköt, összekapcsol egymással két partot, de nem olvasztja egygé őket. Ilyenné legyen a kapcsol-

„

Ferenc pápa arra tanított bennünket, hogy ne a múltban, és ne is a jövőben ápoljuk a kapcsolatainkat, hanem itt és most, a jelenben. Éljük meg a jelen! Figyeljünk jobban egymásra!

lat ember és ember között, testvérekként nézzünk egymásra, buzdított bennünket a pápa. Másfelől arról is beszélt, hogy ezt a hidat hatalmas láncok tartják, melyeket láncszemek alkotnak. „Mi vagyunk ezek a láncszemek, és minden egyes láncszem fontos” – mutatott rá beszédében, hangsúlyozva: ezért nem élhetünk gyanakodásban, egymástól távol, egyet nem értésben, mint korábban is annyiszor. A múlt győtrő

konfliktusaira emlékeztetve Radnóti Miklós néhány sorát idézte, a *Bori noteszből*. Amikor a költő ráébredt, hogy valószínűleg nem éli túl az üldözöttséget, a munkatáborból, ezt írta a *Gyökér* című versében: „Gyökér vagyok magam is most (...) // Virág voltam, gyökér lettem.” A gyökér pedig az, ami „táplálja az emlékezést, és a jövőd hajt ki belőle” – mondta akkor a Szentatya.

Amikor az előttünk álló napokban, hetekben, években és évtizedekben mérlegre teszik Ferenc pápa egyházkormányzatának bő tizenkét évét, óhatatlanul felmerül a kérdés, hogy mi az ő pápaságának gyümölcse, hozadéka. Szavára nem fejeződött be a háború sem Afrikában, sem Ukrajnában, sem a Szentföldön. Am úgy gondolom, hogy akárcsak a saját életünkben, ezúttal sem szabad csak az eredményeket, a sikereket néznünk, kénytelenesen. Hiszen az Úr a szavát gyümölcsözővé teszi a földön, éppúgy, ahogyan az eső szelídségével kikelti a csírákat a földből (vö. Iz 55,10). Ferenc pápa élete és szolgálata teljes volt és gyümölcsöző. Jó gyökér lett, amely reményt és küldetést adhat mindannyiunknak egy olyan korban, amelyben tudnunk kell embereknél és testvéreknél maradnunk, közelebb lépve egymáshoz és a Jóistenhez.

Hála és köszönet érte. Te Deum laudamus...

Kuzmányi István
Fotó: Vatican News

Mert szerette övét, mindvégig szerette...

Esorok írója számára Ferenc pápa nem csupán egy intézmény, a világegyház vezetője volt, erkölcsi tekintély, vagy éppen világpolitikai tényező, hanem az egyetlen, aki a békét tartotta a mindenekfelett álló közjónak, amelynek elérésére és megőrzésére minden politikai cselekvésnek irányulnia kell. Andrea Riccardi mondta Ferenc pápaságának tizedik évfordulóján a *Vigiliának* adott interjújában, hogy nemcsak történelmünk, azaz hagyományaink folytán vagyunk katolikusok, hanem azért is, mert ténylegesen és *érzelmileg* is közösségben vagyunk a mindenkori pápával [*Vigilia*, 2023. március]. Mint minden püspök, így Róma püspöke is viseli a nem hivatalos, már-már elfeledett címet: *pater pauperum*, a szegények atyja. Ferenc halálával a szegények árvábbak lettek. És nem csak ők. Ferenc pápa sokak számára, számomra is családtag, barát, atya volt. Egy apát pedig nem lehet csak úgy pótolni a történelem laboratóriumában.

Nálam avatottabb szerzők is nehéz helyzetben lennének, ha hirtelen, ilyen rövid terjedelemben kellene összefoglalniuk e tizenkét évnyi pápaság történetét és jelentőségét, amelynek főszereplője olyan nagy munkabírású ember volt, hogy még a nyári szabadság fogalmát sem ismerte. Másrészt azonban mégsem nehéz megnevezni szolgálatának és magiszteriumának szívéét, középpontját: ez nem volt más, mint az evangélium, vagy még inkább talán az evangélium örömeinek átadása. Kevés ez? Túl egyszerű lenne ez egy ennyire bonyolult és nehéz világban, ahol az a legfőbb kérdés, vajon túléljük-e a klímakatasztrófát, a mesterséges intelligencia térnyerését, a génmanipulációt vagy a világpolitika tektonikus ártrendeződéseit, amellyel szemben még egyes nagyhatalmak is tehetetlenek és tanácstalannak tűnnek? Nincs-e szükség valamilyen módszerre, hatékonyságra vagy a hagyományok és az intézmények nagyobb védelmére, legalább némi támogatásra egyes pénzügyi vagy hatalmi struktúrák részéről? Netán falakra, amelyek megvédik, tisztán tartják és konzerválják identitásukat a globalizáció cseppfolyós világában? Ferenc kezdetétől fogva másfajta javaslatot tett Egyházának, amelyben tovább visszhangzott II. János Pál buzdítása: ne féljete megnyitni, sőt, szélesre tárni az ajtót – és ki is lépni rajta, tessék hozzá József-Mario Bergoglio, aki pápai névválástsztásával ezt üzenete: éljük meg együtt az evangéliumot *sine glossa*, városaink és a világ útjain, min-

dig az emberek között, nem kizárva a történelmet – s velük a szegényeket –, hanem bízva az evangélium és az imádság történelemformáló erejében! Mert a falak nem megvédik, hanem kompromittálják identitásunkat. Az evangéliumot nem megőrizni, ha-

nem életünkkel együtt odaajándékozni kell. Tisztának maradni a világ szennytől nem úgy lehet, ha nem piszkoljuk be vele a kezünket, hanem ha meglátogatjuk nyomorukban az árvákat és az özvegyeket [Vö. Jk 1,27]. Az út akkor nyílik meg előttünk, ha rálepnünk, ha elindulunk rajta. Amint az ősi rabbinikus bölcsesség tartja: a Vörös-tenger csak akkor nyílt meg az izraeliták előtt, amikor közülük az első élő hittel merült bele annak hullámaiba.

Az Egyház mindenkié, de elsősorban a szegényeké – mondta a Ferenc pápa által szentté avatott XXIII. János. Ez volt Bergoglio álma is, amely pápaságának programja, ismertető jegyé lett. Az Egyház akkor a szegényeké, ha a szegények között él, és ha a szegények benne, szívében élnek. Az Egyház a szegények, és nem a szegények megsegítésének egyháza, filantrópok egyesülete, valamilyen nagy NGO vagy karitatív szervezet. A szegények szolgálatát, a karitást nem akarta különböző intézményekhez delegálni – ellentétben azzal a gyakori szemlélettel, miszerint a szegényekkel való törődés a specialisták dolga, vagy valamilyen különleges hivatás lenne. Hasonlóan ahhoz, ahogy az evangélium továbbadására is minden hívó meghívást, küldetést kap. A szegények nem csupán a misszió címzettjei, hanem kiváló alanyai is. A szegények evangelizálnak minket [EG, 198.]. Ez a felismerés kopernikuszi fordulatot, ha úgy tetszik, forra-

dalmat hozhat az Egyház és – miért ne? – a társadalom életében, amelyet egyre inkább az aporofóbia jellemez, az az állapot és politika, amely nem a szegényeket akarja segíteni, hanem tőlük akar megvédeni. Ferenc pápa ennél is mélyebben és radikálisabban

la-bazilikában, a 20. és 21. századi vértanúk emlékhelyén tett látogatásának végén így fogalmazott: „Ha Olaszország településenként két-két migránst fogadna be, akkor mindenkinek jutna hely. A déli, lampedusai, szicíliai, leszboszi nagylelkűség talán egy kicsit megfertőzi az északiakat is. Igaz: mi olyan civilizáció vagyunk, amelyik nem nemz gyerekeket, mi pedig bezárjuk az ajtót a migránsok előtt. Ezt hívják öngyilkosságnak. Imádkozzunk!”

Ferenc pápát a világsajtó – főként eleinte – reformer pápaként jellemezte, szembe állítva őt a konzervatívokkal. Véleményem szerint azonban inkább forradalmár volt. Forradalma azonban evangéliumi, a gyengédség és az irgalom forradalma – ahogyan ő nevezte. Állandó, megkülönböztetett figyelme a törékenyek és bűnösök iránt már-már mániákusnak, egyenesen botrányosnak tűnhetett azok szemében, akik az idősebb fiúhoz hasonlóan vonakodnak osztozni a kisebbik fia feltámadását ünneplő atyja örömeiben. Ferenc a tékozló fiúk pápája volt.

Ferenc pápa egyfajta ellenkultúrát képviselt a korszellemhez képest. Az erő kultuszának korát éljük, amely rehabilitálja az erőszakot és a háborút. Elvti nemcsak a gyenge, kiszolgáltatott embert, hanem a gyengének tűnő intézményeket, eszméket és eszményeket is. A magánérdek érvényesül a közérdekkel szemben, a nemzeti érdek, a nemzeti megoldások a nemzetközi és nemzetek feletti intézményekkel, a diplomáciával szemben. Innen az ENSZ, az Európai Unió és más nemzetközi intézmények folyamatos megalázása, melyek – bár nem működnek tökéletesen – mégiscsak a népek sorsközösségének a jegyében, a béke megőrzésének céljával jöttek létre. Ferenc – közvetlen elődeivel folytonosságban – kitüntetett figyelemmel részesítette az Egyesült Nemzeteket és az Európai Uniót is, ezek fórumait is felhasználva arra, hogy szót emeljen a béke mellett. A béke szolgálata és magiszteriumának fényében lehet megérteni elkötelezettségét a vallások közötti párbeszéd ügyében is. Ahogyan a szegények szolgálatát sem lehet egyedül betegápoló szervezetekre vagy szociális munkásokra bízni, úgy a békével kapcsolatban is gyakran idézte II. János Pál Assisiben 1986-ban, a világvallások első találkozásán megfogalmazott üzenetét: a béke olyan műhely, amelyben nemcsak stratégiák és diplomatak dolgozhatnak, hanem mindenki előtt nyitva áll – a béke munkásaira és profétáira vár. A *Fratelli tutti*ban így ír: „Min-

den háború rosszabbá teszi a világot, mint amilyen korábban volt. A háború a politika és az emberiség kudarc, szégyenletes kapituláció, vereség a gonosz erővel szemben. Ne álljunk meg az elméleti fejtegetéseknél, hanem vegyük észre a sebeket, érintsük meg az áldozatok testét! Fordítsuk tekintetünket a megannyi járulékos veszteségként lemészárolt polgári áldozatra! Kérdezzük meg őket magukat!” [*Fratelli tutti*, 261.]

Mindenki testvér. A világvándor idejéhez kapcsolódik az a kép, amely Bergoglio pápaságának egyik leginkább mélyértelmű ikonjaként maradhat fenn: 2020. március 27-én Ferenc, az emberek pápája az eső áztatta Szent Péter téren magányosan imádkozik, közbenjár az emberiségért. Ekkor fogalmazza meg a felismerést: senki sem menekülhet meg egyedül. Senki sem lehet önellátó, elegendő önmagának és önmagában. Igaz ez az egyén és a népek életében. Mindnyájan egy bárkában evezünk, ahol mindenkire szükség van. De ha Jézust vesszük magunk mellé a fedélzetre, ha neki adjuk át félelmeinket, akkor a tanítványokhoz hasonlóan tapasztalni fogjuk, hogy vele nem szenvedünk hajótörést.

Ferenc az emberekért, az emberek között élt, és meghalni is közöttük akart. Az ortodox hívők szerint a húsvéti halál a legszebb, mert már a feltámadás fényébe öltözik. Húsvétfestés nap a Szent Péter-bazilika lodzsáján – utolsó erejét összeszedve – üdvözölte még a téren összegyűlt híveket, áldást adott *Orbi et Urbi*, a végsőkig tartó hűség gesztusával. Másnap reggel távozott, az angyal hűfőjén, amikor az asszonyok a sírnál egy fehér ruhába öltözött férfit, egy angyalt látnak, aki tudtukra adja a feltámadás tényét, és megbízza őket, hogy keljenek útra és adják tovább a hirt. A pápa halálhíre, aki 2013 óta kísért és vezettet minket, félelemmel tölt el bennünket, és a világ jövője sem látszik reménykeltőnek. Ám Ferenc pápa ugyanazt mondja nekünk, retteggő embereknek, akik bizonytalanok vagyunk az Egyház és a világ jövőjét illetően, mint az angyal az asszonyoknak: „Ne féljetek, tudom, hogy a megfeszített Jézust keresitek! Nincs itt. Feltámadt.” [Mt 28,5-66] Ma minden eddigien jobban kell keresnünk és követnünk a megfeszített Jézust, aki feltámadt! A pápa halála nem annyira a sírba, mint inkább a véget nem érő életbe vezet bennünket.

Szöke Péter,
a Sant'Egidio Közösség
regionális és budapesti felelőse

Elhalasztják Bódi Mária Magdolna boldoggá avatását

Az alábbiakban *Udvardy György veszprémi érsek tájékoztatását olvashatják Isten szolgáloja Bódi Mária Magdolna április 26-ára tervezett boldoggá avatásával kapcsolatban.*

Ezekben a napokban ünnepeljük húsvét ünnepét, Jézus Krisztus halálánál és föltámadásánál az ünnepét. Elemi erővel éljük át, hogy a mi hitünk húsvéti hit, örömteli, reményteli hit.

Ebben az ünneplésben ért bennünket a Ferenc pápánk haláláról szóló hír, amely mélyen megrendített mindannyiunkat. Az elmúlt hónapokban sokat imádkoztunk egészségéért, imádkoztunk azért, hogy a betegség terhet nagy lélekkel tudja viselni, és – mint ahogyan ő maga is többször kifejezte – az Egyház javára tudja fordítani. Most az Egyházunk – miközben megköszöni az ő személyét és az általa kapott ajándékokat –, gyá-

szol, készül az ő temetésére (április 26. szombat, 10 óra – a szerk.) és imádkozik.

Ezért – és az ilyenkor érvényben lévő jogszabályoknak megfelelően – nincs mód arra, hogy a pápa személyéhez kötődő liturgikus eseményeket meg tudjuk ünnepelni. Így Bódi Mária Magdolna boldoggáavatási szertartásának ünneplésére sem kerülhet sor az előre kiadott időpontban, április 26-án. Ezt egy későbbi időpontra halasztjuk el. Fontos látni, hogy a pápa halála nem érinti a boldoggá avatás tényét, sem a dekrétum hitelességét.

Az új pápa megválasztását követően egy új időpontban – remélhetőleg közeli időpontban – kerülhet sor a tervezett és hasonló körülmények között megrendezendő boldoggáavatási ünnepre.

Szeretnénk köszönetet mondani mindenkinek, legfőképpen annak a tízezer embernek, aki regisztrált a boldoggá avatási ünnepségre. Közö-

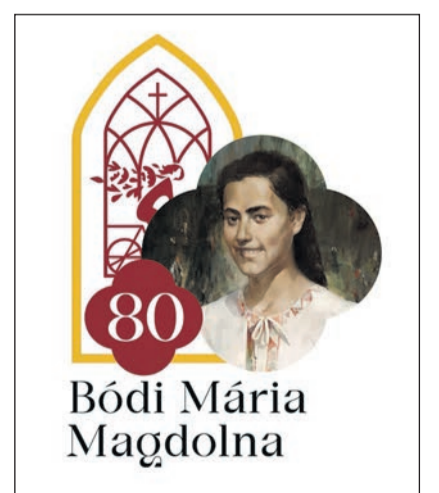
netet mondok mindenkinek, aki lelkes szolgálatával készült Bódi Mária Magdolna boldoggá avatására. Erre a lelkesedésre a későbbiekben is számíthatok. Amint az új időpont kijelölésre kerül, azt megfelelően kihirdetjük. Ugyanúgy az előkészítés munkálataiban továbbra is nagy szükség lesz erre a szakmai tudásra, tapasztalatra, az önkéntesek elköteleződésére. Továbbra is készülünk.

Készülünk, hiszen meghirdettük „Bódi Mária Magdolna 80” évet. Azokat az eseményeket szeretnénk ünnepelni, amelyek Bódi Mária Magdolna személyéhez kötődnek. Ünnepelni szeretnénk az ő hitét, az ő krisztusi erényeit, és lelkipásztori szempontból is szeretnénk továbbra is növekedni. Továbbra is segítséget nyújtunk a plébániai közösségeknek, katolikus oktatási intézményeknek, családcsoportoknak a lelkipapok megtartásában. A katekézishez kapcsolódó

anyagokat továbbra is a Bódi Mária Magdolna boldoggá avatásához kapcsolódó honlapon tudjuk elérni, és itt naprakész, pontos információkkal is szolgálunk majd.

Az Egyház gyermekeiként készséges és engedelmes lélekkel fogadjuk a gondviselő Isten döntését, és várjuk, hogy gondoskodjék rólunk az új ünnepnek a lehetőségével. Hiszen Isten sosem elvesz, mindig ad. Bódi Mária Magdolna is hanem batorít bennünket, „imádkozzunk bátran, és az ügy magától megoldódik”. Készek vagyunk erre, hogy imádkozzunk az ajándékok befogadásáért, és részesei akarunk lenni annak a csodának is, amit Magdi így fogalmazott meg: „Ígérem, a földbe vetett mag sokszoros termést hoz.” Várjuk ennek a sokszoros termésnek a kinyilvánulását.

Addig is imádkozzunk Ferenc pápánk lelki üdvéért, a pápaválasztó bíborosok bölcsességéért, az új Szent-

atyáért, imádkozzunk azért, hogy az új időpontban örömteli húsvéti lélekkel tudjunk majd ünnepelni. Isten áldjon mindenkit!

Forrás és fotó:
Veszprémi Főegyházmege

Marton Zsolt püspök

A család küldetése a hit és a szeretet átadása

A család mint a társadalom alapvető sejtje mindig is Ferenc pápa szívügye volt; pasztorális küldetésének középpontjában helyezkedett el, és hozzá kapcsolódó gondolatai méltó folytatását jelentették a Szent II. János Pál pápa *Familiaris consortio* (FC) kezdetű apostoli buzdításában megfogalmazott, majd a test teológiájának tanítása által megkezdett útnak.

II. János Pál pápa első nagy katekézissorozatában – amelynek *A test teológiája* címet adta – bibliai alapon elmélkedik a férfi és a nő szexualitásában megélt intimitásának hivatásáról. Ehhez a tematikához hasonlítható, hogy Ferenc pápa, ha nem is a katekiziseiben, de az első püspöki szinódus folyamán, amely a családról szól, kifejezi a férfi és a nő egységéből születő család nélkülözhetetlenségét.

A több mint negyven éve íródott, mérföldkönek számító *Familiaris consortio*ban II. János Pál világosan megfogalmazta a házasságra való felkészítés sokkal távolabbi való elkészítésének igényét (vö. FC, 66.). A szent pápa ezen óhaját utóda, Ferenc pápa tette konkréttá azzal, hogy 2022-ben megjelenítette a *Katekumenális felkészítés a házasságra* című lelkipásztori iránymutatást.

Ferenc pápa tanítása a családról számtalan formában nyilvánul meg: enciklikákban, pápai levelekben, buzdításokban, de abban is, hogy az általa meghirdetett első püspöki szinódus témája a család volt.

A 2015-ben megrendezett rendes püspöki szinódus a családról messzemenően támaszkodott a II. Vatikáni Zsinat óta előtérbe került szemléletre, mely szerint az evangéliumi üzenetének átadására Isten egész népe, jelen esetben a családok, ugyanúgy meghívást kaptak, mint a papok és lelkipásztorok. Kifejtette ezt az a tény is, hogy a szinódus anyagának előkészítéséhez felhasználták a világ katolikus családjainak hozzászólásait. Ezt a konzultációs gyakorlatot ma már széles körben alkalmazza az Egyház a szinodalitásnak mint munkamódszernek és új egyházi működési és „életstílusnak” az elterjesztésekor.

A püspöki szinódus újra nyomatékosította: „az Egyház legsürgetőbb feladatának tekintik, hogy mindenkinek hirdesse Isten tervét a házasságról és a családról” (FC, 3).

A családok gondozásánál külön felhívta a figyelmet az irgalmasság lelkületének gyakorlására, a házasság támogatására, a szertartások támogatására és az egyházi nyelvezet megújítására, amellyel a családokat evangelizálják. Számos olyan elképzelés valósult meg – kezdve a plébániai családcsoporthoz indításától az egyházmegyei családpszorációs központok felállításán át az országos hálozatok támogató jelenlétéig –, amely a családpszorációs ügyét segíti. Megállapítja, hogy „a család küldetése magában foglalja a házastársak termékeny kapcsolatát, a gyermekek nevelését, a házasság szentségéről való tanúságtételt, más párok felkészítését

a házasságra és a nehézséggel küzdő párok vagy családok baráti kísérését” (*Záródokumentum*, 89).

A szinódus nem kerülte meg a kényes témákat, például az elvált és újraházasodott párok lelkipásztori ellátásának kérdését sem. Ezzel kapcsolatban elsődleges célként azt fogalmazta meg, hogy ezek a párok ne érezzék kizárva magukat az Egyházból, de szeretettel meg lehessen értetni velük, hogy amikor az Egyház a házasság felbonthatatlanságát védi, isteni értéket véd.

A püspöki szinódus nyomán megfogalmazott számos lelkipásztori szempontot foglalta keretbe az *Amoris laetitia* (AL) kezdetű apostoli buzdítás, amely a családban megélt szeretet örömről szól. Ferenc pápa ebben megerősítette azt a javaslatot, mely szerint minden lelkipásztor és minden katolikus hívó a szeretet és az irgalmasság szellemében forduljon a családok felé, és különösen azok felé, amelyek válságon mennek keresztül. Ugyanakkor a pápa ezzel nem írta felül az Egyház alapvető tanítását, amely kimondja a házasság felbonthatatlanságát, de új lelkipásztori szempontokat vezetett be, amelyekben az azóta is több pasztorális területen hangsúlyozott lelkipásztori kísérés fontosságára hívta fel a figyelmet. A dokumentumban találkozunk azzal a képpel is, mely szerint a család a szeretetkapcsolatain keresztül a Szentháromság tükröképe. A pápa hangsúlyozza, hogy „a családokban megélt szeretet állandó erőforrás az Egyház élete számára” (AL, 88). A házastársak életszentségre kaptak meghívást a házasság szentségében. A családnak pedig sajátos lelkiisége van, amelyet „családegyházként” él meg, és amelynek alapvető

küldetése a világ evangelizálása.

2020-ban a Szentatya az apai szerepet állította tanításának fókuszába *Patris corde* kezdetű apostoli levelével, amelynek útmutatásaira a 2020–2021-es esztendőkre meghirdetett Szent József-évvél is szeretettel volna felhívni a figyelmet.

A Szentatya a világvágyánál írta meg Szent Józsefről szóló apostoli levelét, egy hétköznapi munkát végző rendkívüli szent méltóságát. A *Patris corde* (Atyai szívvel) kezdetű levelében arra hívja fel a figyelmet, hogy az apák jelenléte a családban és a társadalomban nélkülözhetetlen: „Apává nem születik, apává válik az ember. És nemcsak azért válik azzá, mert gyermeke születik, hanem azért, mert felelősséggel törődik vele. Valahányszor valaki felelősséget vállal valaki másnak az életéért, bizonyos értelemben apaságot gyakorol irányában.” Ugyanakkor azokra a hétköznapi emberekre is ráirányítja figyelmünket Ferenc pápa, akik – Szent Józsefhez hasonlóan – csöndben, a háttérben teszik a dolgukat, akik egybeszövik az életünket, akiket nem ismerünk a plakátokról, címlapokról, mégis rajtuk múlik az életünk. „Kétségkívül ők írták történelmünk döntő fontosságú lapjait: az orvosok, az ápolók, a bevásárlóközpontok dolgozói, a takarítók, a gondozók, a szálítók, a rendfenntartók, az önkéntesek, a papok, a szerzetesek és még sokan mások, akik megértették, hogy senki sem menekülhet meg egyedül.” Szent Józsefben mindenki megtalálhatja azt a példaképet,

sük büntetésnek! „Jöhet az öregség, és megöszülhetünk, az Úr mégis élte majd, és nem hagyja, hogy a rossz legyőzzön bennünket. Ha bízunk őbenne, erőt találunk majd ahhoz, hogy megcsokszorozzuk dicséretünket (vö. Zsolt 71,14–20), és felfedezzük, hogy az öregedés nem csupán a test természetes elhasználódása vagy az idő elkerülhetetlen múlása, hanem a hosszú élet ajándéka.”

A Szentatya a legkiszolgáltatottabbak ügyét is a szíven viselte, a magzati élet és a gyermekvédelem nagyon fontos volt számára. XVI. Benedek pápa nyomdokain járva bátor és radikális lépéseket tett ezen a téren: 2019-ben kötelezővé tette minden egyházmegye számára a gyermekvédelmi munkacsoportok létrehozását, és a gyermekekkel kapcsolatos visszaélésekkel szemben zero toleranciát hirdetett. Világossá tette, hogy az Egyház akkor hiteles, ha a gyermekvédelmet komolyan veszi.

Családpasztorációs törekvéseinek olyan apró, kedves üzenettel bíró gesztusait is meg kell említeni, mint a csoportos keresztelések megszerzése, amelyek keretében a vatikáni intézmények munkatársai kapnak lehetőséget arra, hogy gyermekeiket a keresztelésük részesítésére Jézus megkeresztelésének vasárnapján.

A Szentatya családokért végzett eddigi munkájának megkoronázása volt a 2022-ben Rómában, teljesen megújult formában megrendezett

Ferenc pápa 2021-ben bevezette a nagyszülők és idősek világnapját

közül van hozzánk, mindig, új meghívásokkal, új szavakkal, vigasztalásával, de mindig közel van hozzánk.” 2022-es üzenetében mélyebben is kifejtette az öregségről vallott nézeteit, meglátásait, és aktivitásra buzdított: „Az öregség nem haszontalan idő, amikor félre kell állnunk, és be kell húznunk az evezőket a csónakba, hanem olyan időszak, amikor még gyümölcsöt teremhetünk: új küldetés vár ránk, mely arra hív, hogy a jövőbe tekintünk.”

Ferenc pápa szembeszáll a „leselejtezés kultúrájával”, kifejtve: ez „az a mentalitás, amely azt érezteti velünk, hogy különbözünk a leggyengébbektől, semmi közünk törekvésükhöz, és feljogosít arra, hogy azt képzeljük, külön utakon járunk »mi« és »ők«.” Az öregség áldás, ne tekint-

Családok X. Világtalálkozója. Az új, kis létszámú találkozó, amely a világ valamennyi kontinensét és számos népét igazi családokkal, reprezentatív módon mutatta be, törekedett arra, hogy a családok örömeit és fájdalmait mint a tanúságtevő élet és az irgalmas szeretet példáját állítsa a világ elé, újra felhívva a figyelmet arra, hogy a családok nagyon fontos küldetéssel bírnak az Egyház szempontjából.

A világtalálkozó egyik konkrét gyümölcsének tekinthető a *Katekumenális felkészítés a házasságra* című lelkipásztori útmutatás. A nemrég magyarul is megjelent kiadvány egyértelmű segítséget nyújt ahhoz, hogy a jegyzőpárok megfontoltan és súlyának megfelelően készülhessenek a házassági elköteleződésre. A *Katolikus*

Egyház katekizmusa szerint két szentség van az egyházi közösség szolgálatában: a házasság és a papság szentsége, s egyik sem magasabb rendű a másiknál, mindkettő építi az Egyházat. Amíg a papságra vagy szerzetességre éveken át készülnek a jelöltek, addig a házasságkötéskor kimondott igenre gyakran csak néhány heti felkészülést szánnak, miközben elkötelezettségük legalább olyan komoly és életre szóló akar lenni, mint a megszentelt életre kimondott ígéret. A dokumentum kimondja: tulajdonképpen már gyermekkorunktól készülünk a házasságra. Lehet, hogy valakinek mégsem ez lesz a hivatása, mert elköteleződik papnak vagy szerzetesnek, de a Krisztusnak való odaadottságra, az evangéliumi életre már gyermekkorunktól készülni kell, s ebbe kell beépíteni a házasságra való felkészítést az életkori sajátosságoknak megfelelően. A Szentatya tudatában van annak, hogy a családok által tapasztalt számos nehézség gyökere a házasság nyilvánvaló törekenysége, melynek háttérében egy sor olyan, társadalmi és pszichés tényező állhat, amelyek megnehezítik annak megértését, hogy a házasságot választó férfi és nő Isten hívására válaszol. A katekumenális felkészítés szempontjait Ferenc pápa egészíti tovább azzal, hogy fontosnak tartja a házasság első éveinek kísérését is lelkipásztori oldalról.

Számunkra, Magyarországon is igen fontos útmutatást jelentenek Ferenc pápának a családokra és a házasság intézményére vonatkozó gondolatai, üzenetei. A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Családügyi Bizottsága, együttműködve az egyházmegyei családreferenssel, követi a pápai iránymutatásokat, közreadja azokat találkozókon, képzéseken, havi üzenetek formájában. A bizottság támogatja a magyar családokat küldetésükben, amellyel a hitet és a szeretetet adják át a családon belül, és egyúttal segíti a családtagokat abban, hogy teljesíthessék missziós küldetésüket a Szentatya szándéka szerint, amelyet a 2022. évi Családok X. Világtalálkozójának zárómája is kifejez:

Legyetek az élő Krisztus jelei! Ne féljétek attól, amit az Úr kér tőletek, és attól se, hogy nagylelkűek legyetek velem!

Nyíljatok meg Krisztus előtt, hallgassátok őt az imádság csendjében!

Kísérjétek azokat, akik gyengébbek, vegyétek gondjaitokba a magányosakat, a menekülteket, az elhagyottakat!

Legyetek egy testvériesebb világ magjai! Legyetek nagyszívű családok!

Legyetek a befogadó Egyház arca!

És kérlek benneteket, imádkozzatok, mindig imádkozzatok!

Ezzel az imával búcsúzik Ferenc pápától: Nyugodjon békében az Úr kebelén!

Fotó: Vatican News

Közös otthonunkért

Tíz esztendeje, 2015-ben jelent meg Ferenc pápa *Laudato si'* kezdetű enciklikája „a közös otthon gondozásáról”. Sokan sokféle módon feltették a kérdést: milyen mértékig vonhatjuk meg ennek a tíz esztendőnek? Hatott-e a pápai felhívás, az erős és korábban példa nélküli egyházi kiállás a világnak ezzel az aggasztó gondjával és teendőjével kapcsolatban? Volt-e eredménye, vagy azt kell mondanunk, pusztába kiáltó szó maradt? Elérte-e a célját Ferenc pápa? Erre a mérlegképzésre nyilván szükség van, és sokan készültek is rá az évforduló közeledtével. Még erősebbé vált azonban az erre való meghívás most, hogy Ferenc pápa már átlépett a teremtett „közös otthonból” a még teljesebb értelemben közös Otthonba, az atyai házba.

Vérmérséklet és nézőpont szerint különböző válaszokat lehet adni a kérdésre. Ürge-Vorsatz Diána nemzetközi elismertésgű klímatudós, az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC) egyik alelnöke így írt blogbejegyzésében a pápa halála után pár órával: „Micsoda életút, micsoda mérföldkövek! Meg vagyok győződve róla, hogy Ferenc pápa munkássága, például a *Laudato si'* nélkül nem lenne (ilyen) párzisi megállapodás, fenntartható fejlődési célok (SDG) és még oly sok minden.” Valóban, az már akkor, egy évtizede is tudható volt, hogy az enciklika valós hatással volt az ENSZ-ben épp folyó munkára, amelynek során az SDG-t (a fejlesztési célokat) fogalmazták meg a küldöttek; és az is sejthető volt, hogy megjelenésének a párizsi klímacsúcshoz való időzítése sem volt véletlen. Az is biztos, hogy Ferenc pápa enciklikája (és egyáltalán: határozott elköteleződése a teremtett világ iránti gyengédség mellett) bevitt a köztudatba az ökológiai kérdés fontosságát. Alakította a közgondolkodást, egyes megfogalmazásai a keresztény (és a világi) közbeszéd részévé váltak.

Ugyanakkor persze úgy is lehet nézni a helyzetet, hogy nem eléggé... Maga Ferenc pápa is mintha elégedetlenségét fejezte volna ki ezzel kapcsolatban a *Laudate Deum*-ban, a dubaji tanácskozás elején idézett következő, hasonló témájú üzenetében. Mind a *Laudato si'*, mind a *Laudate Deum* (az utóbbi különösen, szándékoltan is) mintha inkább a világ döntéshozóinak szól – vagy rájuk hatott – volna lelkiismeret-ébresztgetőként (valamilyen mértékben...), persze korántsem mindenkire és nem eléggé, mármint abból ítélve, ami tetteiken keresztül nyilvánosan látható ebből). De mi van a keresztény nép széles rétegeivel, a helyi közösségekkel, vezetőikkel? Mikor kerül be az ő gondolkodásukba és cselekvési módjukba – a miénkbe – magától értetődő módon a teremtéstudatosság, az

Úr teremtő jóságának szándékát, a gondoskodó és irgalmas szeretetet tükrözni igyekvő magatartás a teremtésménytársak – az emberek és a többi létezők felé?

Újra csak másfelől nézve azonban azt mondhatjuk, hogy a korábbiaknál mégiscsak határozottabban bekerült. És talán az is fontos, hogy nem is csak, sőt, mondhatjuk, nem is elsősorban a katolikusokéba – vagy legalábbis a legfelfűtőbb hatás nem köztünk látszott. A *Laudato si'* enciklikának, Ferenc pápa egyértelmű és következetes kiállásának talán nagyobb visszhangja volt a Katolikus Egyházon kívül, mint azon belül. Ez ellentmondásnak tűnhet, mégsem az, ha felidézünk a pápai dokumentum első bekezdéseiben kifejezett célt: „látva a globális környezetkárosítást, most e bolygón lakó minden emberhez szeretnék fordulni” (LS 3). A Szentatya abban a szerepében szólalt meg, ami a pápát mint a világ egyik első számú spirituális és morális tekintélyét illeti.

És ez utóbbi állítás talán az ökológiai elkötelezettségen túl Ferenc egész pápaságára igaz: ő az Egyháznak egy egészen másfajta, régóta várt megjelenését, létmódját mutatta meg és kezdte el megvalósítani a világban. Persze ez nem törés a pápai küldetésben, hiszen már Szent II. János Pál és XVI. Benedek tevékenységében is voltak jelei ennek az irányultságnak. Sőt, bátran említhetjük itt Szent VI. Pál pápát is, aki kifejezetten bizott a világ vezetőivel való együttműködésben. Ferenc pápával mégis új szintre lépett ez a szerepfeladás. Ő ezt kifejezetten célozta, akarta, küldetésének látta. Egy képpel azt mondhatjuk: amikor megválasztásakor első szavai között szerepelt, hogy „bíborostársaim egész a világ végére (értsd: Argentínába) elmentek, hogy Rómának püspököt találjanak”, akkor ebben láthatjuk azt is, hogy Buenos Aires és Róma között utazva „fentről átlátta az egész földkerekséget”, és azt, hogy a bolygónak, az emberiségnek mennyire szüksége van egy ilyen egyetemlátásmódra; és azt is felismerte, ha elvállalja a pápai szolgálatot, akkor annak hangsúlyos része kell hogy legyen ez a nem belterjes, hanem mindenki felé szolgáló attitűd. Ennek spirituális lényegét egyébként az irgalmasság szentét meg hirdető 2015-ös, *Misericordiae vultus* kezdetű bullájának 4. pontjában is megfogalmazta: „A zsinati Atyák a Szentlélek fuvallataként határozottan érezték, hogy koruk embere felé érhetőbb módon kell beszélniük Istenről. Lebontva a falakat, melyek az Egyházat hosszú időre mintegy kiváltás gosszerűen zárták, elérkezett az idő, hogy új módon hirdessék az evangéliumot. Az evangelizáció ismét új szakaszhoz érkezett. Minden keresztény ember számára

újszerű kihívás, hogy még nagyobb lelkesedéssel és meggyőződéssel tegyen tanúságot hitéről. Az Egyház megérezte annak a felelősségét, hogy az Atya szeretetének eleven jelené-

vé kell lennie a világban.” Az Atya szeretetének eleven jelenévé válni a világban, a szeretet egységében mint Egyház, mint Krisztus misztikus és valóságos, élő Teste – valamiképp ez volt Ferenc pápa szolgálatának szíve, lényege, vágya. Ebből érthető meg sok gesztusa, ösztökélése, kihívása, melyet a megkeresztelt közössége elé tárt. Ebből érthető meg a *Laudato si'* üzenete és központi jelentőségének oka is. A *Laudato si'* tehát valóban nem pusztán egy „zöld enciklika”, mint ahogy talán még ma is gondolják némelyek; és amikor róla beszélünk, nemcsak egy elszigetelt témát ismétlünk, hanem rajta keresztül egy sajátos oldalról ragadhatjuk meg Ferenc pápa szolgálatának, küldetésének egész lényegét.

Az enciklika legfőbb fogalma, az „átfogó ökológia” is ezt foglalja magában: egy sokkal teljesebb, „egyben látó” és folyamatszerű, párbeszédes jelenlét módját a kortárs világban. Egy olyan jelenlétet, amely nem nagy figyelmet kívül semmilyen dimenziót, viszont tipikus krisztusi hangsúlyokkal tekint mindegyikre. Jézus figyelmének középpontjában pedig az evangéliumok tanúsága szerint a szenvedők, a peremen lévők, a „szót nem kapók” álltak. Nem meglepő tulajdonképpen, hogy ez a világgal kapcsolatos irgalmas és szolgáló attitűd – mely amúgy már a II. Vatikáni Zsinat *Gaudium et spes* dokumentumában megjelent – hamar feltűnik, felismerhető, és visszaigazolást nyer a világ oldaláról. Hiszen „róla van szó”, ő tapasztal meg egy váratlan, felemelő szeretetet... Ez egyben azt is igazolja, hogy a világnak szüksége van az Egyházra, és épp egy ilyen Egyházra van szüksége. Isten akar valamit közölni a világgal Egyháza által – mindig is akart, mindig ugyanazt, de

minden korban annak szükségletei szerint alakítva az üzenet formáját, megjelenését, nyelvezetét és hangsúlyait... Ennek erőteljes prófétájául küldte Ferenc pápát.

Az Egyházon belül viszont kétségtelenül zavarodottságot és ellenállást is képes kelteni egy ilyen magatartás. Ez nem csoda, ha eddig úgy gondoltunk magunkra, mint egy kis univerzumra, amely elzárkóz és elkülönül, elegendő a maga számára, nem pedig úgy, mint cselekvő „egy testre” a teljes (teremtett és emberi) univerzumban... Ilyen szempontból a teremtett világ egységére való sok utalás Ferenc pápa részéről nemcsak a természeti létezők védelmét, hanem az egész teremtést jelenti. A teremtett világ védelme az ember, az emberi közösség, a köztünk megnyilvánuló isteni terv újfajta felfogása is.

Az utóbbi években számos új probléma és szükséglet merült fel az Egyház körül. Ferenc pápa pontifikátusának tizedik évfordulóján számba vettük szolgálatának addigi erővonalait. Az akkor hangsúlyozottakhoz képest rövid néhány év alatt is új kérdések váltak hangossá. A visszaélések okozta botrányok kezelése (és fontos, hogy itt nemcsak a szexuális botrányokra, hanem a hatalommal való visszaélés minden formájára kell gondolni – ezek egyébként szoros összefüggésben vannak az ember teremtett dolgok feletti hatalomgyakorlásának gyengéd vagy erőszakos módjával is, mely a *Laudato si'* központi gondolata ...) olyan kihívás, mellyel kapcsolatban világ-szinten és hazai téren is azóta vált sokkal szélesebb körűvé a kommunikáció és az intézményrendszer. Ez a jelenség világban szintén érthető úgy, mint a belterjesség következménye – ha belterjességen azt értjük, amiről az előbb a világgal alkotott viszony újszerűsége kapcsán beszéltünk: hogy az Egyház megszokott dimenziói látszólagos védelmet nyújtottak, de ebben a védettnek tűnő közegben el-

fogadhatatlan viselkedésmódok is fel nőhettek. (A zsinat óta eltelt évtizedekben újra meg újra felmerülő célkitűzés volt a Római Kúria reformja is, melyre valahogyan végül az

megnyilvánuló és a spirituális felismeréseket is velük kapcsolatban, Isten akaratát keresve. Ennek a beszélgetési és döntéshozatali módját foglalja össze a Lélekekben való beszélgetés módszere, de valami nagyon hasonlót ajánl Ferenc pápa a *Laudato si'*-ben is a világ számára, amikor arról ír, hogyan kellene meghozni a környezeti hatásokkal járó döntéseket, bevonva minden érintett ember – beleértve a szegények és a hatalom nélküliek – és minden érintett létező szükségleteit, s tiszteletben tartva méltóságukat.

A *Laudato si'* enciklikának van egy különös gyöngyszeme: a 47. pont, amelyben a pápa – látszólag mellékesen, de nagy integráltsággal – a kommunikáció, különösen az internetes kultúra jelenkori formájának néhány alapvető kérdését veti fel. Ezt a bekezdést olvasva az a benyomásunk támadhat, hogy benne rejtett egy akár önálló dokumentum lehetősége is a kommunikáció evangéliumi felfogásáról.

Éz egy még épp csak elkezdett folyamat maradt – gazdagodva és bonyolódva a még közelebbi múltban a mesterséges intelligenciának nevezett jelenség berobbanásával –, amelyet már nem Ferenc pápa fog kibontakoztatni. Ebből a példából is levonhatjuk azt a következtetést, hogy korszakok nem zárulnak le végérvényesen. „Ferenc pápa korszakát” sem lehet becsmagolni és eltenni az egyháztörténelem-könyvekbe. Dinamikák indultak el (ő ennek szükségességét egyébként tetelesen is hirdette, például az *Evangelii gaudium* kezdetű apostoli buzdításban), és nem fognak nyomtalanul eltűnni. Isten teremtett világában, beleértve az emberi világot is, élet van, és „minden mindennel összefügg”. Ferenc pápa bizonyára maga sem kérné, hogy tekintsük lezártnak és őrizzük meg változatlanul az ő művét, hanem Istenre bízva átadja megválasztandó utóda kezébe, hogy a történetet alakítsa tovább általa a Szentlélek, mint ahogy ő általa is dolgozott.

Épp a feltámadás napja (idén április 20-a) és a Föld napja (minden évben április 22-e) közötti napon ment át Ferenc pápa a „közös otthonból” a „Közös Otthonba”, váratlanul, és ez mintha jelképes lenne. Az üdvösség munkái folynak, a természetfölötti és a természetes folyamatai egymásra felelnek. Neki volt ebben egy nagyon fontos szerepe, és aztán, mint életében annyiszor, halálával is mintha meg akart volna lepni minket, a kezünkbe nyomni a kapanyelet, hogy megértsük: küldetésünk van, ami „nem szabadon választható feladat és nem is a keresztény tapasztalat másodlagos szempontja” (LS, 217).

Nobilis Mórió
Fotó: Vatican News

Szerény, alázatos, krisztusi ember

„Ferenc pápa történelmi jelentőségű magyarországi apostoli látogatása, amelyre 2023. április 28–30. között került sor, elevenen él a magyarok emlékezetében és szívében – a hívőkében és a nem hívőkében egyaránt. Ez a látogatás lehetőséget teremtett arra, hogy személyesen is megtapasztalják a pápa közelségét, testvéri támogatását és imáját.” Így írt Michael Wallace Banach érsek, magyarországi apostoli nuncius Ferenc pápa budapesti apostoli útjáról. A látogatást felidéző Krisztus a jövőnk című kötet lapjain többen is megosztották gondolataikat, érzéseiket a Szentatyával történt találkozásairól. Az alábbiakban ezekből válogattunk.

Szokola Nóra,
a Szent István-bazilika
helyszínelője

Hálás vagyok, hogy részt vehettem a pápalátogatás előkészítésében és szervezésében. Több megható pillanatot is átélhettem. Az egyik, amikor a Szentatya bevonulás közben odament és kezet fogott, beszélgetett a kerekesszékes Kardos Mihály atyával és Sponga Gabriella nővérrel. Az ültetés előkészítése során egyértelmű volt, hol lesz majd a helyük, de akkor csak az a szempont vezetett, hogy minél jobban lássanak. Nem jutott eszembe, hogy a Szentatya akár kezet is foghatna velünk. Miután a program elkezdődött, egyszer csak belém hasított a felismerés, hogy „valóban itt van... a Szentatya... tőlem néhány méterre...” Már nemcsak beszélünk róla, elképzeltük, hanem

Fotó: Wágner Csapó József

valósággá vált. Felemelő érzés volt. A kivonulást követően, bár eredetileg nem volt tervbe véve, Ferenc pápa lement a téren helyet foglalókhöz. Emlékszem, az előkészületek során az egyházmegyei koordinátorokkal az utolsó pillanatig folyamatosan egyeztetünk, hogy mi legyen a végleges résztvevői lista a templomtérben és a téren. Rossz érzés volt azokra gondolni, akiknek „csak” kint jutott hely. Ez jutott eszembe, míg a Szentatya éppen a téren ülökkel fog kezet, és engedi őket közel magához. Azt éreztem: Isten intezte így.

Székely János
szombathelyi megyéspüspök

A pápalátogatás gyönyörű csúcspontjainak egyike Brenner József atya tanúságtétele volt a Rózsák terei Szent Erzsébet-templomban. Miután elmesélte testvéreinek, Boldog Bren-

ner Jánosnak a vértanúságát, családjuk történetét, a pápa megrendült, és amikor Brenner József atya odament hozzá, a pápa fölállt, és kezet csókolt neki. Ahogyan fogalmazott, azzal a sziklaszilárd, grániterős hittel találkozott, ami – hála Istennek – nagyon sok magyar emberben megvan. Egy másik ilyen csúcspont a cigány körussal való találkozása volt. A pápa fölfigyelt erre a nagyon lelkes, szívből jövő énekre. Kérte a segítőt, hogy kísérjek oda őt. A romák, ahogy meglátták, hogy közeledik feléjük a Szentatya, egy gyönyörű énekkel áldották meg őt, miközben több cigány ember is sírva fakadt a meghatottságtól.

Fekete Szabolcs Benedek
szombathelyi segédpüspök

Ha belegondolok, hihetetlen, hogy egy nyolcvanhat éves emberről van

szó. A fiatalok közé a káplánjainkat szoktuk küldeni. Korosodva azt gondoljuk, hogy egy idősödő pap már nem lehet ideális hitoktató, hisz nem tudja megszólítani a fiatalokat, már nem találja a közös hangot velük... Ferenc pápa jelenléte, stílusa az Arénában, ahol a fiatalsággal találkozott, megszégyenítő volt a szó jó értelmében, hisz rácsófolta ezeket az „előítéletekre”. Istenélmény volt ez mindenki számára.

Valóban az irgalmas Atyát közvetítette a fiataloknak, akik között nyilván sokan vannak olyanok is, akiknek nincs semmilyen apa-gyermek élményük, vagy épp abszolút negatív az apaképük. Ezt a sebet többeknél bizonyosan gyógyítani tudta. De ugyanígy a virtuális világ veszélyeiről, a személyesség háttérbe szorulásáról szóló tanítása is aktuális volt. Látszott, a fiatalok jól értették és fogékonyak voltak arra, amiről beszélt.

Fogarasi Botond
moderátor

Többször is volt már rá módomban, hogy Ferenc pápát élőben vagy a tévében láthassam. Sokáig az a kép élt bennem róla, hogy ő az Egyház feje, egy nagyon távoli, elérhetetlen valaki, akihez én soha nem érhetek fel. A vele való találkozás feladatához abból tudtam erőt meríteni, hogy ha tavaly

egyszer már sikerült nyilvánosan kiállnom, és Jézusról beszélnem, akkor az Ő földi helytartója előtt is menni fog, hiszen, egyre többet olvasva róla, egy nagyon szerény, alázatos, krisztusi ember képe kezdett kialakulni bennem. Az Arénában valóban úgy tűnt, hogy szinte megfiatalodott, és mint egy boldog gyermek örült a labdának, a Rubik-kockának, a zenészeknek, a tanúságtevőknek, aki folyton mosolygott, miközben „lepacsizott” az emberekkel. Sugárzott belőle az emberség, és olyan volt, mint egy „nagyapapa”, aki jelen van az unokái életében, szeretetteljesen nevelgetve őket.

Ernyey Áron,
a pápalátogatás programigazgatója

Megindító volt számomra a szentmisén az áldoztatás utáni hosszabb, valóságos csend, amelyben megélttem a jelen lévő több tízezer hívő egységét. Ennyi ember jelenlétében, szabad téren, ennek a csendnek súlya volt, egy igazi elmélyült megállás a szervezés nagy rohamában. Úgy éreztem, megérkeztünk, és megszületett az, amire annyira vágytunk: a katedrálissá vált Kossuth téren Isten népeként Istenhez fordultunk, aki kegyelmével töltött el minket. Hirtelen, minden harsogás nélkül járt át ez a gondolat, mégis felfoghatatlan erő volt benne. Ez is visszatükrözte számomra azt, amit megélttem az előkészületek és a lebonyolítás folyamán, hogy a Szentlélek rendező ereje hatja át és emeli fel a pápa útját. Remélem, sokan hordoznak még ehhez hasonló kincseket a szívükben, amelyekkel itt lettek gazdagabbak. Nekem ez hatalmas ajándék volt, amiért nagyon hálás vagyok!

„És te imádkozol értem?”

Ferenc pápa apostoli látogatásának utolsó napján, 2023. április 30-án délután a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Információs Technológiai és Bionikai Karán az egyetemi és kulturális élet képviselőivel találkozott. Csapó Viktória helyszínelő már az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus (NEK) idején – melynek zárómisét Ferenc pápa mutatta be 2021. szeptember 12-én – is a szervezők között volt. Viktória a Szentatya látogatása előtt egy nappal vesztette el édesapját, Török Ferencet. Látogatása alkalmával a pápa nem várt gesztussal fordult Csapó Viktóriához, aki így emlékezett vissza a szervezésre, a találkozásra.

A Csapat. Arra kértek, írjak rövid visszaemlékezést arról, milyen élményeim voltak a szervezés és lebonyolítás során. A háromnapos látogatás szervezői csapatához igen későn, alig öt héttel a Szentatya érkezése előtt csatlakoztam. Az én feladatomból egyebek mellett a tudományos és kulturális élet képviselőivel való találkozó koordinálása a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Információs Technológiai és Bionikai Karának aulájában. A kétszáz főre tervezett protokollesemény előkészítése ekkor már elkezdődött, így három nagyszemélyű társ – Cserey György dékán, Nedeckzy Áron üzemeltetési vezető és Kovács Nikolett rendezvény-szervező (Loungé) – mellett vettem fel a munka fonalát. Nem volt teljesen ismeretlen a feladat számomra, mert az eucharisztikus kongresszus zárónapján Ferenc

pápa látogatásának egyik koordinátora voltam, így tudtam, hogy milyen összetett és folyamatosan változó szervezési időszak vár ránk. Ezekből a hetekből egyetlen dolgot szeretnék csak kiemelni: A CSAPATOT. Csupa nagybetyűvel!

A szervezés minden egyes szakaszában az egész csapat olyan rugalmassággal, olyan derűvel és türelemmel dolgozott a felmerülő problémák megoldására koncentrálnálva, amilyen-nél még soha korábban nem találkoztam. Az élmény. Utólag már tudom, hogy mi mozgathatott minket. A Szentatya megérkezésének első pillanataiban, amikor botjára támaszkodva elindult a gép mögül az őt váró tömeghez, megtapasztalhattuk, hogy milyen elszántsággal és örömmel készült, hogy találkozhasson velünk. Végig ezt érezhettük szívünkben a szerve-

zés alatt, és ez segített át bennünket az előkészületek útvesztőin.

Az ima. A Szentatya látogatása számomra azonban nem ekkor kezdődött, hanem másfél évvel korábban, amikor az eucharisztikus kongresszus zárónapjára készültünk. Izgalmas, új feladat volt bekapcsolódni a szervezésbe, és akkor még nem is sejtettem, hogy életem legszebb és egyben legnehezebb pillanatai várnak majd azon a napon. Az egész családom készült, hogy ott lehessen a záró szentmisén. Édesapám, aki évek óta súlyos tüdőbeteg volt, végigkövette a kongresszus hetének közvetítését, és nem telt el nap, hogy ne említette volna várakozón, hogy hamarosan közös szentmisén vehet részt Ferenc pápával Budapesten. A Jóisten azonban úgy rendelte, hogy a Szentatya érkezése előtt egy nappal hazahívja őt az atyai házába. A fájdalmas, mégis meghitt, imádsággal átszótt órák után nehezen tértem vissza munkámhoz és az utolsó feladatok befejezéséhez. Talán nem is voltam egészen ott – lélekben biztosan nem. Egészen addig a pillanatig, amikor odalépett hozzám a Szentatya, megfogta mindkét kezemet, és azt mondta: Édesapád jó helyen van! Imádkozom érte. ...és elkezdte mondani a Miatyánkot... Alig

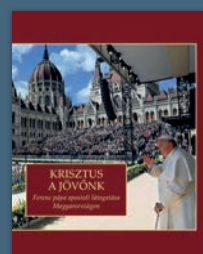
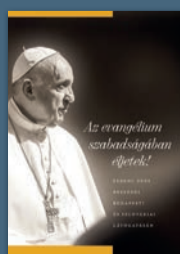
Fotó: Wágner Csapó József

pár perc, amely alatt az ég és a föld összeért számomra, hisz édesapám nemcsak hogy ott volt a misén, hanem a Szentatya külön oda is fordult felé! Napokkal később eszméltem rá, hogy eközben a kórus a *Jesus Christ, you are my life* című dalt énekelte az emelvényen, bekapcsolva ezzel a téren levő családomat is a papáért mondott imába.

Nem gondoltam, hogy valaha is lehetőségem nyílik majd arra, hogy mindezt megköszönhessem! Az

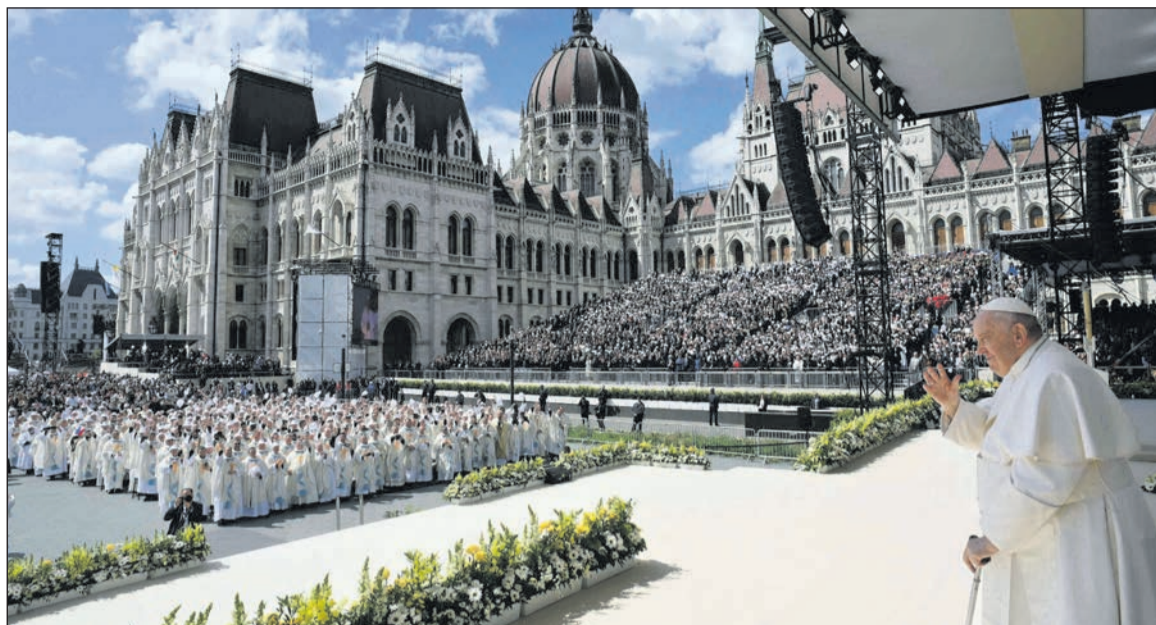
egyetemi program végén azonban odamehettem Ferenc pápához. Amikor odaléptem, megköszöntem neki, hogy legutóbbi látogatásakor imádkozott velem édesapámért. És amikor tovább akartam indulni, visszahúzott és megkérdezte: „És te imádkozol értem? Szükségem van rá! Oda készülsz, ahol ő is van!” Szentatya! Hálás szívvel köszönöm, hogy hozzám lépett és imádságában egész családomat átölelte. Imáinkkal kísérjük mi is szolgálatát!

EMLÉKEZZÜNK A SZENTATYÁRA, OLVASSUK TANÍTÁSÁT!

Ferenc pápa köszöntése a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren

A pápai mise után a Kossuth téren

Találkozás a fiatalokkal a Papp László Budapest Sportarénában

Az MKPK tagjaival a Szent István-bazilikában

A budai vár oldalában diákok, tanárok várták az érkező Szentatyát a pápalátogatás első napján

A Szent István-bazilika előtti téren

Találkozás a görögkatolikus közösséggel

Ajándékozás az ifjúsági találkozón

Isten veled, Ferenc pápa!

Ferenc pápa pontifikátusa a képek tükrében

Megválasztásakor a Szent Péter-bazilika erkélyén

Zarándoklat Redipugliába az I. világháború centenáriumán

Barátok találkozása a Sirtófalnál

A pápák közül elsőként mond beszédet a washingtoni Capitoliumban

Történelmi találkozó Kubában

Statio Orbis szentmise a budapesti Hősök terén

Látogatásban a San Giovanni Rotondóban

Ferenc pápa imádsága a Szent Péter-bazilika előtti üres téren a koronavírus-járvány kezdetén

Történelmi látogatás Irakban

Bocsánatkérés a kanadai őslakosoktól

Imádság Malmöben a reformáció ötszázadik évfordulóján